ОРГАН ЦК ЛКСМ БЕЛАРУСІ

...ЫРВОНАЯ Змена

...еццa з красавіка 1921 года № 175—176 (13406) Субота, 8 верасня 1990 года Цана 6 кап.

...іска - 91

Увага: ініцыятыва!

6 рублёў 60 капеек

...кі будзе каштаваць гадавая падпіска на штотыднёвік «Чырвоная змена» для навучэнцаў Буда-Кашалёўскага саўгаса-тэхнікума і школьнікаў раёна.

...ЧЫ газеты, якія ў су... ...адаражаннем перыёды... ...ліва вывучаюць паш... ...талогі, выбіраючы для ...данне не толькі па гу... ...і па кішэні, прачы... ...та, безумоўна ж, здзі... ...дкуль такія магічныя

...вельмі проста: менаві... ...кі — 6 рублёў 60 ка... ...каштавала гадавая ...«Чырвонкі» да пада... ...Улічваючы, што па... ...цаны на маладзёж... ...данні асабліва адчу... ...адаб'еццa на самай ...спечанай катэгорыі камсамольцаў — школьніках і навучэнцах тэхнікума, а таксама стан роднай мовы ў рэспубліцы — і гэта ў той час, калі ўступіў у дзеянне Закон аб мовах у Беларускай ССР, калі беларуская мова стала дзяржаўнай! — Буда-Кашалёўскі райком камсамола палічыў сваім абавязкам падтрымаць падпісчыкаў - школьнікаў і навучэнцаў тэхнікума, якія жадаюць падпісацца на адзіны беларускамоўны маладзёжны штотыднёвік «Чырвоная змена», і пакінуў на яго ранейшы кошт гадавой падпіскі.

А як жа быць з тымі 3 рублямі 84 капейкамі, на якія павысіўся кошт выдання на 1991 год? Гэтую розніцу, якая атрымалася паміж сённяшнім коштам падпіскі і ранейшым, кожнаму падпісчыку-школьніку і навучэнцу мясцовага саўгаса-тэхнікума, згодна спісаў, прадстаўленых грамадскімі распаўсюджвальнікамі друку ў школах і тэхнікуме, выплаціць маладзёжны цэнтр «Юнацтва», які створаны і дзейнічае пры Буда-Кашалёўскім райкоме камсамола.

Райком камсамола заклікаў таксама камсамольскія арганізацыі раёна разгарнуць шырокую прапаганду штотыднёвіка «Чырвоная змена», ствараць клубы сяброў «ЧЗ», прыняць усе меры і знайсці сродкі, каб не дапусціць у раёне зніжэнне колькасці падпісчыкаў на адзіны ў рэспубліцы маладзёжны беларускамоўны штотыднёвік.

АД РЭДАКЦЫІ:

Скажам шчыра: падобнага падарунку мы не прадбачылі нават і ў сне. Тым больш вестка гэтая аказалася прыемнай. Тое, аб чым не паклапаціўся ўрад рэспублікі, яе Вярхоўны Савет, якія, на словах ратуючы за нацыянальнае адраджэнне, на справе паставілі беларускамоўную прэсу ў аднолькавыя, калі не ў горшыя ўмовы з рускамоўнай, зрабіў Буда-Кашалёўскі райком камсамола. У свой час кожная ініцыятыва тут жа падхоплівалася іншымі. Як будзе на гэты раз? Знойдуцца ў буда-кашалёўцаў паслядоўнікі ці яны так і застануцца адзінымі ў гэтай пачэснай справе?

А так бы хацелася, каб гэтае патрыятычнае пачынанне, за што мы вельмі ўдзячны Буда-Кашалёўскаму РК ЛКСМБ, знайшло сваю падтрымку не толькі ў камітэтах камсамола рэспублікі, а і ў аддзелах народнай адукацыі, на прадпрыемствах, у калгасах і саўгасах, арганізацыях ТБМ.

Чакаем вашых паведамленняў.

Наш тэлефон: 32-50-01. Аддзел пісьмаў і сацыяльных праблем.

...ерацыя «Бульба»

...мія наперад?

...атпакутны, гераічны,.. ...рабавальны браце мой, ...нт! Рэчы складзены? Рук... ...спакаваныя? Рамантыка ...сяжных, а сёлета яшчэ і ...лівых, бульбяных палет... ...кліча цябе, чакае працоў... ...энтузіязму. Ты, як заўсё... ...— гатовы? Дарэчы, аб гэ... ...асабліва ніхто і не пытаец... ...Мінулагодняя радасць аб ...аахвотнасці асенніх сель... ...абот сёлета ўжо не так ...вае і цешыць. З аднаго ...быццам бы ніхто не змо... ...пакараць цябе за адвіль... ...е ад «бульбы», хіба толь... ...рамадская пагарда будзе ...кай такім дзеяннем (вось ...аршыня Дзяржкамітэта па ...однай адукацыі Г. А. Яга... ...у апошнім тэлеінтэрв'ю ...ў аб гэтым!). Але той жа ...жаны таварыш Ягадзін ...лісвае пастанову аб актыві... ...ні выкарыстання навучэн... ...на сельгасработах. Як зра... ...ць такое? Ды час наш на... ...жаны, не на ўсе пытанні ...адказ.

...ачу прывесці даволі ёмі... ...о (выбачай, чытач-студэнт) ...ату з ліста першага намес... ...а старшыні Дзяржаграпро... ...БССР, міністра Я. Ф. Су... ...укава:

...Штогод восенню на палет... ...калгасаў і саўгасаў рэс... ...лікі працуе вялікая армія ...дэнтаў, навучэнцаў прафе... ...на-тэхнічных вучылішчаў, ...ршакласнікаў агульнааду... ...ыйных школ. Яны накап... ...ць больш як 1 мільён тон ...ьбы, убіраюць лён з плош... ...каля 30 тысяч гектараў, на... ...рчваюць звыш 14 тысяч тон ...асемя, збіраюць больш за ...тысяч тон іншай сельска... ...падарчай прадукцыі.

...ельскія працаўнікі, кіраўні... ...аспадарак аграпрамысловага ...ітэта рэспублікі выказва... ...ь ўдзячнасць студэнтам, на... ...энцам і ўсім, хто прымае ...ел ва ўборачнай гарачай ...ы за іх вялікую дапамогу. ...алучэнне студэнтаў і наву... ...цаў да сельскагаспадарчых ...бот па меры ўмацавання і мадэрнізавання матэрыяльна-тэхнічнай базы калгасаў і саўгасаў у далейшым будзе скарачацца. Аднак, у бліжэйшыя гады без іх дапамогі Дзяржаграпрому БССР не абысціся.

У выніку аварыі на Чарнобыльскай АЭС значная частка сельскагаспадарчых угоддзяў рэспублікі забруджана. Вядзенне сельскагаспадарчай вытворчасці на забруджанай тэрыторыі, а адпаведна, і далучэнне да сельгасработ студэнтаў Дзяржаграпром БССР будзе ажыццяўляць у адпаведнасці з Дзяржаўнай праграмай па ліквідацыі ў Беларускай ССР вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС».

Гаворка, такім чынам, не аб тым, ехаць сёлета ці не, а аб тым, што многіх студэнтаў накіроўваюць у «зону». Колькі гаворыцца, што ў «брудных» раёнах не патрэбна вырошчваць сельскагаспадарчую прадукцыю! Але чамусьці перамагае пакуль дзікунская логіка: калі там жывуць людзі, дык грошы яны павінны атрымліваць толькі за вытворчую працу. І едуць туды на палеткі дзеці (ці амаль дзеці)! Вядома, Міністэрства аховы здароўя дало жорсткія інструкцыі, указанні сваім органам на месцах, каб кантраляваць выкананне гэтых інструкцый. Але бацькоў не заўсёды можна супакоіць, бо ведаюць яны, як выконваюцца ў нас розныя пастановы і інструкцыі. Менавіта таму ўпраўленне арганізацыі і каардынацыі выхаваўчай работы Міністэрства народнай адукацыі БССР, як паведаміў мне намеснік начальніка ўпраўлення Я. М. Варсін, праводзіць цяпер выбарачную праверку ўмоў працы, жылля і адпачынку студэнтаў. Аб выніках гэтай праверкі «Чырвоная змена» раскажа чытачам.

І на заканчэнне, хочацца яшчэ раз нагадаць студэнтам аб іх правах.

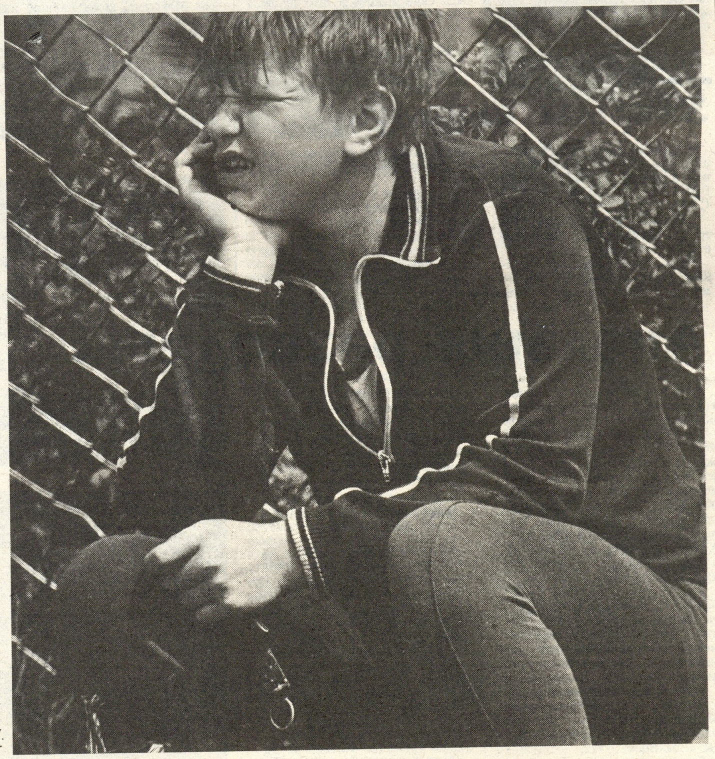

Загад Міністэрства народнай адукацыі № 261 ад 23 жніўня 1989 г. «Аб удзеле ў асенніх сельскагаспадарчых работах студэнтаў ВНУ, навучэнцаў сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў і прафесійна-тэхнічных вучылішчаў» патрабуе ад рэктараў ВНУ, дырэктараў тэхнікумаў і кіраўнікоў упраўленняў народнай адукацыі аблвыканкомаў і Мінскага гарвыканкома забяспечыць абавязковае заключэнне **дагавораў** з калгасамі і саўгасамі.

Для гэтага ЦК ЛКСМБ і Мінадукацыі БССР быў распрацаваны Тыпавы дагавор на выкананне сельскагаспадарчых работ, узгоднены з Дзяржаграпромам БССР, Белсаўпрофам, Дзяржкампрацы БССР, Мінфінам БССР і Мінюстам БССР.

Загадам дадзена права адзываць студэнтаў і навучэнцаў на заняткі пры парушэнні гаспадаркамі асобных умоў дагавора; не прыцягваць іх на ўборку ўраджаю ў зонах радыеактыўнага забруджання без дазволу органаў аховы здароўя, а таксама на работы, не звязаныя з уборкай сельскагаспадарчай прадукцыі; пераносіць да аднаго месяца пачатак заняткаў з карэкціроўкай вучэбных планаў для груп, курсаў, факультэтаў.

Такім чынам, трэба гаварыць аб безумоўным выкананні гэтага загаду адміністрацыяй навучальных устаноў. На жаль, яны не заўсёды адстойваюць названыя прынцыпы перад мясцовымі органамі ўлады.

Н. СОТНІКАВА.

Рэха падзеі

Школа—не палітычная арэна

Ці месца камсамолу ў школе? Гэта пытанне становіцца больш вострым з кожным днём. Спектр думак тут самы розны, але большасць сыходзіцца ў адным — школьны камсамол мае патрэбу ў рэформе.

АЛЕ ЯК гэта зрабіць? У якім напрамку ісці? На гэтыя пытанні паспрабавалі адказаць дэлегаты І Рэспубліканскага збору камсамольцаў - школьнікаў, які праходзіў у пачатку жніўня ў лагеры ЦК ЛКСМБ «Зубраня». На ім былі выбраны дэлегаты на XXIX з'езд ЛКСМБ, прапанаваны мяркуемыя кандыдатуры ў члены ЦК ЛКСМБ, прыняты важныя дакументы.

Перш за ўсё станоўчыя моманты. Да іх я б аднёс непрыняцце дэкларацыі правоў і абавязкаў вучняў. Што станоўчага ў гэтым? А тое, што нарэшце камсамол перастаў атаясамліваць сябе з усёй вучнёўскай моладдзю, думаць і прымаць рашэнні за яе. Прайшоў час «усеагульнага ахопу», цяпер, бадай, кожны адказвае сам за сябе. Другі станоўчы момант— выбранне дэлегатаў на з'езд і прапанова кандыдатур для выбрання іх членамі ЦК. Будзем спадзявацца, што школьная фракцыя зможа зрабіць многае для таго, каб думкі камсамольцаў былі выслуханы і ўлічаны.

Не абышлося ў рабоце збору і без няўдач. Мяркуючы па апытаннях дэлегатаў, можна было чакаць больш радыкальных рашэнняў. Непрацуючым дакументам стане «бяззубы» зварот да Міністэрства народнай адукацыі. Тым больш, што многія меркаванні дэлегатаў былі прадметам абмеркавання некалькі гадоў назад, і па іх ужо прымаліся неабходныя рашэнні. Невялікі «пракол» узнік і на выбарах, калі адзін хлопец не стаў дэлегатам з'езда толькі таму, што яму хтосьці начапіў ярлык «кансерватара».

Але, нягледзячы ні на што, збор атрымаўся. Гэта крок наперад у справе рэформы школьнага камсамола. Былі прапановы такія зборы праводзіць штогод, каб яны сталі вышэйшым органам, які прадстаўляе ўсіх школьнікаў-камсамольцаў. Ідэя добрая, і, магчыма, ЦК ЛКСМБ яе падтрымае. Але вось што хвалюе. Час ад часу ў мяне ўсплывала крамольнае пытанне: «А ці патрэбны камсамол у школе?», на што быў не менш крамольны адказ: «Не, не патрэбны». Аказалася, не я адзін такі. Сярод дэлегатаў збору, якія «мелі патрэбу» ў школьным камсамоле, паводле вынікаў апытання, было ўсяго 58 працэнтаў, сярод радавых камсамольцаў і таго менш — 21 працэнт. Так што ёсць усе падставы меркаваць, што хутка камсамол у школе загадае доўга жыць. І я ўпэўнены, ніхто гэтаму асабліва не засмуціцца. Камсамол, ды і маладзёжныя арганізацыі іншых партый, павінны існаваць па-за школай — такі подых часу. Таму неабходнасць прыняцця прынцыпу «Школа— толькі для вучобы, а ўсё астатняе — убок» упаўне заканамерна. Дзвюх думак тут быць не можа.

Але не будзем заглядваць наперад. Ва ўсялякім выпадку, гэтыя два тыдні ў жніўні прынеслі свае вынікі. А што будзе далей — час пакажа.

Ю. ДРАЗДОЎ.

Увага!

Закрылі выстаўку

4 верасня наша газета змясціла інфармацыю з запрашэннем наведаць выстаўку «ЖЫВЫ СВЕТ СТЭПАЎ І ПУСТЭЛЬНЯЎ».

Аднак, як высветлілася, мы трохі паспяшаліся, бо... выстаўку закрылі.

Мы звязаліся з арганізатарамі гэтага мерапрыемства — мінскай лабараторыяй «Экацэнтр». Вось што даведаліся ад яе супрацоўніка Э. Жылінскага:

— У сувязі з тым, што выстава, працуючы месяц, не прынесла прыбытку, які б мог пакрыць расходы на арэнду памяшкання, было прынята рашэнне аб датэрміновым яе закрыцці. Прыносім свае прабачэнні аматарам прыроды.

З залы суда

Ключ без права перадачы

Вось і ўсё... Скончылася. Шуганула інфармацыйная хваля па старонках газет і... схлынула. «Хто на новенькага?», як спяваў любімы намі ў юнацтве А. Міронаў? І далей, дазвольце па-руску, паколькі ў перакладзе не тое: «Я этим городом храним и провиниться перед ним не дай мне бог вовеки». Вяртанне грамадзянства былым «дысідэнтам», людзям, якія сутыкнуліся з такой змрочнай сілай, трапілі пад такі страшны прэс, што адзіным выйсцем уяўлялася эміграцтва ці, яшчэ горш, самагубства. Страту Радзімы, разлуку з ёй большасць іх перажывала як трагедыю, безвыходны боль... І разам са з'яўленнем, нарэшце, матэрыялаў пра лёс людзей, выкінутых за межы Саюза сталіншчынай і адміністрацыйна-каманднай сістэмай суседнічаюць паведамленні пра юнака, які дзеля пратэсту рынуўся ўганяць лайнер у Швецыю. Пратэст? Супраць каго ці чаго? Магчыма, юнак пайшоў на рызыку, узняўся ва ўвесь рост і шпурнуў у твары двурушнікам горкую праўду? А пасля яго праследавалі, пагражалі, а ён, насуперак усім страхам, гаварыў і гаварыў. А магчыма, ён напісаў нешта такое пра нашу рэчаіснасць, чаго і падчас перабудовы не друкуюць, пра што нават не гавораць? А можа? Досыць. Не, не і яшчэ раз не. Проста прыйшло ў галаву ад абіды на бацькоў.

Пяць гадоў пазбаўлення волі ў выхаваўча-працоўнай калоніі агульнага рэжыму згодна часткі другой артыкула 208-2 Крымінальнага кодэкса БССР — прыгавор мяккі: мінімальны тэрмін зняволення ды яшчэ яго адлічэнне, нягледзячы на пярэчанні органаў Пракуратуры БССР, пайшло не з 18 ліпеня, дня выдачы санкцыі на арышт у Саюзе, а з 9 чэрвеня, дня затрымання Сямёнава шведскай паліцыяй. Акрамя гэтага, бацькі Дзімы павінны будуць выплаціць матэрыяльны ўрон Беларускаму ўпраўленню грамадзянскай авіяцыі ў суме звыш тысячы двухсот рублёў (шведскі бок пакуль што не прад'явіў матэрыяльных прэтэнзій да Аэрафлоту СССР), і, канешне ж, судовыя выдаткі звыш ста рублёў.

Дзякуючы старшынствуючаму на працэсе, члену Вярхоўнага суда БССР, суддзі I класа Уладзіміру Фёдаравічу Крыгіну, я нарэшце на ўласныя вочы, не ведаю адзіная ці не з журналістаў, так блізка, што можна было датыкнуцца пальцамі, убачыла Дзімаву «зброю» — корпус пустой знутры гранаты, вучэбны запальнік, выкрадзены з кабінета ваеннай падрыхтоўкі Жодзінскага палітэхнікума, чаку. У... ўкладзена ў пачак з-пад ры... скага адэкалона «Тайфун» ф... мы «Дзінтарс». У сумцы ляж... толькі корпус, прычым тарц... так што на экране прапуск... га пункта бачны быў кру... астатняе было распіхана ... мам па кішэнях. Усё гэта пр... верана следчым эксперым... там. «Знаходлівы» юнак, ніч... га не скажаш.

— Складанасць гэтай спр... вы для нас перш за ўсё ў ты... што злачынца непаўналет... Па-другое, адусюль пра яго ... чалі самыя спагадлівыя і сп... ноўчыя меркаванні. Дума... Сямёнаў адбудзе пакаранне ... застанецца добрым хлопца... Бацька Дзімы палічыў судо... прыгавор занадта суровы... Сямёнаў-старэйшы жорст... абышоўся з уласным сын... адабраў у юнака ключ ад дзв... рэй роднага дома, выгнаў ... на вуліцу, фактычна пазба... хлопца жылля. Ці сувымя... ён адпаведнасць сваіх ба... коўскіх мер пакарання пра... насці сына: за знікненне ст... рога мапеда — выгнаць з д... му. Сямёнаў-малодшы па ... рактару схільны, як заўваж... псіхолагі, да «палевых» уч... каў: неадзначных, без стр... ня і ярка выражанай улас... пазіцыі, таму, магчыма, і ... шыў з парога роднага дома ... да сяброў ці знаёмых, і наз... не ў іншы горад, а на борт ... ветранага судна.

А ключ ад дзвярэй дом... Яго не дасць юнаку ніхто, ... рамя іх — маці і бацькі. ... добры дзядзька, ні спагадл... журналіст, ні дама з камісіі ... справах непаўналетніх — чуж... рукі гэты Ключ не могуць ... радаць Дзіму...

А. АГІБАЛАВА.
Фота С. Брушко.

Апальны разведчык

Адбываецца парадокс: людзі, трапіўшыя ў апалу, раптам становяцца пераможцамі. Прычым —і ў гэтым асаблівасць нашага часу — не пасмяротна, а пры жыцці пазбаўленыя тытулаў і ўзнагарод перамагаюць сваіх ворагаў у палітычнай барацьбе. Узгадаем: Ельцын, Гдлян, Іваноў, Сахараў, Салжаніцын. Цяпер — былы генерал КДБ Алег Калугін. Быццам бы афіцыйная апала становіцца ўмовай будучых палітычных поспехаў!

Але не так гэта лёгка — перамагаць, змагацца на віду ўсяго народа за гэты народ, які яшчэ, магчыма, таго не разумее. Затое разумее апарат, наменклатура, бюракратыя — ад назвы сутнасць не мяняецца.

Прапануем вашай увазе адзін з эпізодаў перадвыбарнай кампаніі Алега Калугіна, паводле матэрыялаў ленінградскай газеты «Час пік».

Рашаючага тура магло і не спатрэбіцца, калі б 19 жніўня кубанцы (на ўчасткі з'явіліся 65 працэнтаў выбаршчыкаў) дакладна запаўнялі бюлетэні — 119 тысяч прызнаны несапраўднымі. Не выключана, што прычынай павальных памылак стала 30-градусная спякота. Інакш, калі адкінуць падазрэнні, не растлумачыць, чаму ў свой час пры выбарах у народныя дэпутаты Івана Палазкова адукаванасць кубанцаў была значна вышэйшай. Тады, паводле сведчання аднаго з дэпутатаў крайсавета, несапраўдных было ўсяго 5 тысяч бюлетэняў, у 24 разы менш.

«Я Б АБАРВАЎ І ДРУГІ МІКРАФОН, АЛЕ НЕ ЗМОГ ДАЦЯГНУЦЦА»

Выбары прайшлі амаль у адпаведнасці з прагнозамі сацыёлагаў, якія аддалі Калугіну (у афіцыйным бюлетэні ён значыўся як «часова не працуючы», пражывае ў Маскве) 45,5 працэнта галасоў. Але прыкідкі сацыёлагаў, зробленыя за сем дзён да першага тура, маглі аказацца фількінай граматай, калі б не апошні тыдзень, які рэзка падняў выбарчы тонус. У цэнтры патрыярхальнага краю адбылася падзея, якую краснадарцы ахрысцілі «бітвай на Затоне».

Гэта месца на тэрыторыі парка 30-годдзя Перамогі прыцягнула 16 жніўня, паводле афіцыйных даных, каля 15 тысяч кубанцаў (народны дэпутат РСФСР Таццяна Карагіна лічыць, што было 25 тысяч). Каманда Калугіна тут паўстала ў складзе, у якім ледзь не кожны варты ўспаміну,—сам апальны генерал, народныя дэпутаты Мікалай Іваноў, Таццяна Карагіна, Глеб Якунін, Аляксандр Паліткоўскі, рэдактар «Хронікі» Віктар Міронаў, старшыня Таварыства аховы правоў ваеннаслужачых Віталь Уражцаў...

Ім было што сказаць, але не ўсё было пачута. Шматтысячны натоўп перапыняў прамоўцаў авацыямі і скандзіраваннем: «Калугін, Калугін!», «Ельцын, Ельцын!», «Іваноў, Іваноў!». Аднак былі і перапынкі больш сур'ёзныя. Некалькі разоў адключаўся мікрафон. Даверaная асоба Калугіна, дэпутат крайсавета Юрый Арцюх, сцвярджае, што першы раз гэта здарылася з-за наўмыснага абрыву шнура, другі — калі адключылі электрарубільнік, у трэці — калі яго проста разнеслі ўшчэнт. Электрарубільнік, паводле слоў Арцюха, «ахоўваў» капітан міліцыі, які пасля апошняга ЧП уцёк, што зазнялі ленінградскія тэлевізіёншчыкі, якія працавалі на мітынгу.

У Краснадары не спрабавалі схаваць, хто быў ініцыятарам паломак. Член крайкома КПСС, дырэктар завода «Сатурн» Завен Арабянц 17 жніўня на пасяджэнні выканкома Краснадарскага гарсавета заявіў (яго словы прыведзены ў газеце «Комсомолец Кубани»): «Я б і другі мікрафон абарваў, але не далі дацягнуцца... Таму што правілі баль хуліганы са значкамі народных дэпутатаў. Трэба было гэты натоўп разганяць конніцай».

Сам Арабянц таксама балаціраваўся ў дэпутаты. Яго «конныя» погляды падзялілі 1,4 працэнта кубанцаў.

Член крайкома КПСС сапраўды не арыгінальны. На тым мітынгу знайшліся прыхільнікі выкарыстання больш дасканалай тэхнікі — авіяцыі. Спартыўны самалёт, які невядома адкуль узяўся, вырабляў фігуры вышэйшага пілатажу, праносячыся, як сведчаць відавочцы, часам у двух-трох дзесятках метраў над галовамі тысяч мітынгуючых.

Гэты палёт і многае іншае не заўважыла газета «Советская Кубань», якая змясціла 18 жніўня матэрыял С. Пажывілкі пад загалоўкам «Кубань выбірае дэпутата або дэпутат выбірае Кубань?» Аўтар адзначыў антыўрадавыя, антысацыялістычныя, антыкамуністычныя выпады Алега Калугіна і яго прыхільнікаў. Прыкладна падобнае гучала ў каментарыях па мясцоваму радыё і тэлебачанню, што перакроілі свае праграмы дзеля абароны прынцыпаў, такіх мілых сэрцу былога кіраўніка краю Івана Палазкова. Магчыма, яму было ... емна пачуць, што народ ... чала ў эфіры, «не пад... вае мітынг, дзе выступа... рэмісты, дзе зафіксаван... шэнні парадку і закона ... Калугіна і яго прыхіль...

Большай дапамогі ... генералу КДБ не мог ... ніхто.

І СКАЗАЎ СВЯШЧЭН...

Высветлілася: калі б ... ішлі толькі ў гарадах ... Калугін стаў бы 19 жні... путатам — за яго аддава... ласы ад 60 да 80 праца... раджан. Апусцілі адзна... жэй 50 працэнтаў вяс... Сюды, напэўна, і накіру... лугінцы свае погляды, ... тэмперамент.

Наўрад ці ёсць тыя, ... няваецца, што ў бліжэй... дзелю Алег Калугін ... Мікалая Гаравога. Ка... рыцца тое, што павін... рыцца, збудуцца сло... шчэнніка Глеба Якунін... благаславіўшы 16 жні... мітынгаваўшых, заявіў: ... Бог. Мы пераможам!»

Сяргей ЧАСНА...

P. S. На выбарах, якія ... ліся 2 верасня, былы ге... былы супрацоўнік КДБ ... народным дэпутатам.

…рына прызямліўся ў Мінску

…е адкрыццё ска-… свята адбылося …на прэс-канферэн-… е літаратара. Ра-… мі ганаровымі гас-… л прэзідыума быў … нашчадак белару-… адрукара Станіс-… ына-Стэнлі, сын Браціславы, док-… ынскіх і філасоф-… к, прафесар, які … Канады.

…чы праграму свя-… дзе доўжыцца тыдзень, юбілейны аргкамітэт імкнуўся адысці ад пампезнасці і афіцыйнасці, пакінуць у ім як мага больш месца экспромту і імправізацыі. Аб гэтым гаварыў міністр культуры БССР Я. Вайтовіч. Віцэ-прэзідэнт АН БССР І. Навуменка адзначыў, што мэта свята — падкрэсліць ролю Ф. Скарыны як патрыёта, якому быў уласцівы дар прадбачання, і, разам з тым, інтэрнацыяналіста, «чалавека ўсёй Зямлі». Многія пытанні скарыназнаўства патрабуюць далейшага ўважлівага даследавання. Загадчык аддзела Інстытута літаратуры АН БССР А. Мальдзіс выказаў надзею на тое, што адным з вынікаў урачыстасцеў будзе ўзгодненасць намаганняў скарыназнаўцаў Беларусі і іншых краін, якая дазволіць сустрэць 600-гадовы юбілей першадрукара без белых плям.

Старшыня Дзяржкамітэта па друку А. Бутэвіч пазнаёміў прысутных з узорамі кніжнай прадукцыі беларускіх выдавецтваў, прысвечанай урачыстай даце. У гэтыя дні ўвага да скарынінскіх выданняў узрасла — яны робяцца бібліяграфічнай рэдкасцю.

Сярод пытанняў, зададзеных падчас прэс-канферэнцыі, было шмат крытычных. Ці своечасова гэта свята ў рэспубліцы, «дзе няма чаго есці?» Што святкаваць народу, які перажывае вынікі атамнай катастрофы? Але несвоечасовых святаў не бывае сярод тых, што звернуты да культуры і самасвядомасці нацыі. Такая думка прагучала ў некалькіх выступленнях.

Тым не менш, пытанні застаюцца. Канчаткова вырашана: Нацыянальнаму навукова-асветніцкаму цэнтру імя Скарыны — быць. Ёсць пастанова ўрада, выдзелены сродкі, але яго канцэпцыі пакуль няма, яна будзе «выпрацавана падчас работы». З'явілася ў Мінску і вуліца Скарыны, а вось адкрыццё на ёй мемарыяльнай дошкі, на жаль, не ўпісана ні ў адну праграму ўрачыстасці. Нарэшце, шырока абвешчаны конкурс на лепшы помнік першадрукару ў беларускай сталіцы не прынёс прымальнага выніку. Будзем спадзявацца?

Д. СТАНЮТА.

Дзе ты, спадчына наша!

СЁННЯ А 15 ГАДЗІНЕ Ў ПОЛАЦКУ АДБУДЗЕЦЦА АДКРЫЦЦЁ МУЗЕЯ БЕЛАРУСКАГА КНІГАДРУКАВАННЯ

…фотарэпартаж зды-… ва тыдні да адкрыц-… Тым часам тут яшчэ … рэстаўратары — ра-… олацкага ўчастка Ві-… рэстаўрацыйнага ўп-… спешным парадкам … лянец у будынку бы-… ае школы, аднаўлен-… было зроблена ў фан-… кароткія, па нашых … эрміны пры чынным … рэктара гісторыка-… нага запаведніка … авай. Паралельна з … мі работамі ў пад-… х залах шпаркімі … фармляліся інтэр'еры.

…мых што ні на ёсць … ьных умовах працуе-… арнуліся мы да аўта-… зіцыі.

…сільевіч Куржалаў і … іктаравіч Дзмітрыеў … амі развялі. Маўляў, … ш, неяк выкручвац-… – да свята ўсё тут … ішчэць. Намаганнямі … х мастакоў былі ство-… эпцыя і праект афар-… эалізацыя якіх вяла-… з дапамогаю брыга-… ых-экспазіцыянераў і … ва «Стыль».

…бок выглядаў досыць … Інтэр'еры ўражвалі … адзінствам, грунтоў-… умы, гістарычным ка-…

…якім будзе іх духоў-… ненне? Ці будуць гэтак … ваць наведніка матэ-… зейнае экспазіцыі? — … я мы да Галіны Пят-… дзісавай, выконваўцы … загадчыка аддзела … у Полацкага гісторы-… агічнага запаведніка.

І вось што пачулі ў адказ:

— Абраная назва музея прадугледжвае паказ гістарычнага развіцця нацыянальнага кнігадруку. Каб ажыццявіць яго, трэба мець адпаведныя фонды і кнігазборы. Нашыя ж фонды актыўна пачалі фарміравацца толькі з канца 1988 года, калі былі выдзелены штаты супрацоўнікаў. Натуральна, што за такі кароткі тэрмін сабраць багатую і поўную экспазіцыю па сутнасці было немагчыма. Акрамя таго, як паказвае сучасны вопыт, шлях перыядызацыі ў стварэнні падобных музеяў непрадукцыйны, ды й гісторыя наша недастаткова для таго яшчэ вывучана. Таму за аснову намі быў узяты тэматычна-праблематычны падыход — раскрыццё розных аспектаў кнігадрукавання і кніжнай культуры на Беларусі.

Мы папрасіліся ў Галіны Пятроўны на экскурсію па будучых музейных залах. Першыя з іх паказваюць асноўныя формы кнігі і некаторых бакоў гістарычнага пісьменства, знаёмяць з працэсам вытворчасці паперы як асноўнага кніжнага матэрыялу, у тым ліку і на папяровых млынах Нясвіжа, Паставаў і іншых гарадоў. Асобная частка экспазіцыі прысвечана рукапіснай кнізе на Беларусі. У рэканструкцыі келлі перапісчыка кніг спецыялісты аб'яднання «Белрэстаўрацыя» выкарысталі старажытныя гравюры.

Асноўная зала дакументальна адлюстроўвае жыццёвы шлях Ф. Скарыны. Тут дэманструюцца ўсе пражскія і віленскія выданні вялікага асветніка.

Экспануюцца таксама кнігі наступнікаў Скарыны: Сымона Буднага, Васіля Цяпінскага, Пятра Мсціслаўца; Статут Вялікага княства Літоўскага (1588 г.); выданні Лоскай, Любчыцкай і Слуцкай друкарняў, брацкіх друкарняў у Вільні, Супраслі, Магілёве, Віленскай і Полацкай езуіцкіх друкарняў...

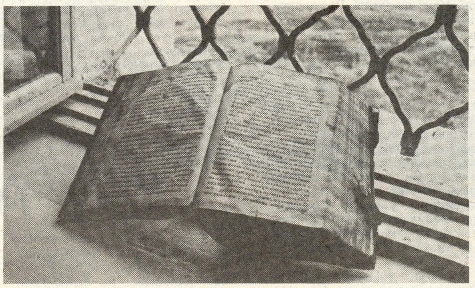

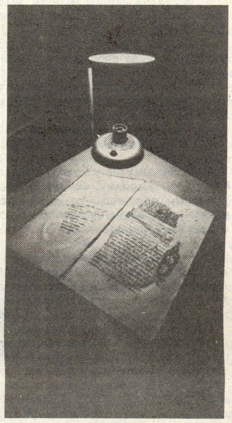

Залы другога паверха раскрываюць мастацкія асаблівасці кніг Скарыны, беларускіх старадрукаў і сучаснае кніжнае ілюстрацыі. Тут дэманструюцца разнастайныя ўзоры друкаванай прадукцыі ў іх гістарычнай паслядоўнасці (першыя беларускія газеты і часопісы, шматтомныя выданні класікаў беларускай літаратуры, мовазнаўчыя і літаратуразнаўчыя працы). Завяршаецца экспазіцыя кнігамі — лаўрэатамі розных конкурсаў.

Пералік выглядаў даволі ўнушальна, аднак сапраўдныя каштоўнасці ад муляжоў непрактыкаванаму воку адрозніць цяжка. Як высветлілася потым, аўтэнтычных унікальных кніжак у музеі небагата. Скарынаўскіх — няма зусім, самая старая з беларускіх друкаваных — Евангелле вучыцельнае (1595), выдадзенае ў Вільні братамі Мамонічамі. Большую частку старадрукаў складаюць выданні XVIII стагоддзя, ёсць некалькі кніжак XVII стагоддзя, падараваных Алесем Петрашкевічам. Цікавая калекцыя пачатку XX стагоддзя, куды ўвайшлі творы многіх выдатных дзеячаў беларускае навукі і культуры, пераважнаю большасцю рэпрэсіраваных.

Створаная экспазіцыя, вядома ж, будзе ўдасканальвацца новымі знаходкамі. Плануецца пашырыць сувязі з навукоўцамі і прыватнымі калекцыянерамі, больш працаваць у абменных фондах бібліятэк, наладзіць кнігаабмен з царквою, выходзіць на шырокія сувязі з замежжам. Але самае галоўнае — трэба вяртаць нашыя спадчынныя багацці з кнігазбораў Масквы, Ленінграда, Львова, Кіева і іншых гарадоў, куды яны былі вывезены ў розныя гады. Хіба справядліва, напрыклад, што частка бібліятэкі Полацкай езуіцкай калегіі і на сённяшні дзень знаходзіцца ў Публічнай бібліятэцы Ленінграда?

Сярод першачарговых клопатаў на будучыню павінен стаць падбор для работы ў музеі высокакваліфікаваных, нацыянальна свядомых спецыялістаў. Бо пакуль што асноўную працу па стварэнню экспазіцыі музея цягнула на сваіх плячах фактычна адна толькі Г. П. Ладзісава.

Усе пералічаныя хібы — плён нашых славутых адносін да роднае культуры як да падчаркі, пачаставаць якую падарункам мы наважваемся хіба пад час імянінаў. У варунках, прадыктаваных прынцыпам «здаць музей пад юбілей», пакутуе і сама культура, і тыя нешматлікія энтузіясты, што насуперак жорсткім рэаліям імкнуцца сёння «скочыць вышэй галавы». Што ж натхняе іх так самаахвярна працаваць за мізэрную падзяку і пашану?

— Вельмі хацелася б вярнуць кнізе яе сапраўднае значэнне, а нашчадкам — сапраўдную гісторыю Беларусі, — гаворыць Г. П. Ладзісава. — Жывіць надзея, што нас не пакінуць без падтрымкі навукоўцы і ўсе патрыёты беларускага Адраджэння. Хачу верыць, што наш музей усё ж стане сапраўдным асяродкам нацыянальнае культуры.

Магчыма, і нехта з вас, шаноўныя чытачы, таксама зможа дапамагчы ажыццяўленню гэтае высакароднае задумы?

Л. МАЛАШЭНЯ.

Фота Э. Цецярэўскага.

Рынак жыў... Рынак жыве!

Эканамічны пасьянс

У Магілёве, як і ў іншых населеных пунктах Беларусі, уведзены талоны на спіртное. Для тых, у каго патрэбнасці перавышаюць устаноўленую норму, адкрыты камерцыйныя магазіны. З раніцы да позняга вечара ў іх можна купіць гарэлку, каньяк, шампанскае з пяцідзесяціпрацэнтнай надбаўкай.

(БЕЛТА).

У зноў адрамантаваным і расшыраным цэнтральным магазіне братоў І. і В. Хаецкін падрыхтаваны вялікі выбар він, каньякоў, лікёраў, шампанскага, ромаў, налівак, старой гарэлкі. Цэны больш танныя, чым усюды.

(«Мінскае рускае слова», 1912 г.).

***

Абавязковая пастанова для мясцовасцей, аб'яўленых на ваенным становішчы.

Забараняецца:

— перадача іншым асобам выдадзеных акцызным наглядам талонных кніжак або іншых дазволаў на набыццё дэнатураванага спірту;

— продаж або пазыка іншым асобам, а таксама і набыццё якім бы там ні было спосабам па дазволах на чужое імя дэнатураванага спірту;

— выдзяленне з дэнатураванага спірту або прыбаўленне да яго рэчываў, якія могуць змяніць смак, пах або колер, і распіццё дэнатураванага спірту;

— перадача, захоўванне або набыццё якім бы там ні было спосабам палітуры і лаку з мэтай ужывання іх у якасці напітку.

(«Магілёўскі веснік», 1915 г.).

Як паведаміў на сустрэчы з журналістамі памочнік Прэзідэнта СССР М. Петракоў, асноўныя цяжкасці ў рабоце групы па падрыхтоўцы канцэпцыі саюзнай праграмы пераходу на рыначную эканоміку звязаны з тым, што частка саюзных міністэрстваў і ведамстваў не прадставілі ёй патрэбную інфармацыю.

(ТАСС).

Мы чулі, што ўрадавыя сферы зацікавіліся пытаннем аб вельмі высокіх цэнах на мясным рынку. Для даследавання прычын і распрацоўкі мерапрыемстваў, накіраваных да зніжэння кошту мяса, будзе склікана асобая міжведамасная нарада.

(«Мінскае рускае слова», 1912 г.).

Паліцы агародніннных магазінаў беларускай сталіцы застаўлены ў асноўным кансерваванымі закускамі. Як выправіць становішча? Замест пошуку ўласных рэсурсаў за кошт упарадкавання дзейнасці вытворчых службаў, гараграпром увайшоў з хадайніцтвам у выканком гарсавета аб прадастаўленні датацый у некалькі мільёнаў рублёў. Сёлетняй вясной у параўнанні з мінулым годам цэны павысіліся на моркву з 10 да 40 капеек, на памідоры — з 3,50 да 5 рублёў за кілаграм.

(«Звязда», 16 жніўня г. г.).

7 мая адбылося чарговае пасяджэнне гарадской думы. Пачалося пасяджэнне пераглядам цэн на прадметы першай неабходнасці. Яно закране толькі некалькі прадметаў, у тым ліку булкі і цукар, якія будуць прадавацца: булка па 3 кап., але замест ранейшых 10 лотаў вагі яна будзе мець 9 лотаў; цукар будзе прадавацца па 18 кап. за фунт.

(«Магілёўскі веснік», 1915 г.).

Такса на мяса па гораду Магілёву, устаноўленая Магілёўскай гарадской думай на верасень 1914 года:

1 гатунак—16 кап. за фунт;
2 гатунак—14 кап.;
3 гатунак—8 кап.

Усялякае павышэнне звыш цаны, указанай у ведамасці, павінна карацца законам.

(«Магілёўскі веснік», 1914 г.).

«Вярхоўны Савет рэспублікі распрацоўвае Зямельнае заканадаўства (зямля ж наша, беларуская). А цэнтр выдае нам Асновы зямельнага заканадаўства, у якім жорстка распісвае: што, чаго, колькі і куды. І тут мы ўжо не можам выйсці за межы дасланых нам з Масквы «сцен». Гэта практычна зноў поўная страта суверэнітэту».

(З інтэрв'ю намесніка Старшыні Вярхоўнага Савета рэспублікі В. Шаладонава, «Звязда», 15 жніўня г.г.).

Гомельская гарадская ўправа паведамляе, што 18 снежня г.г. будзе праведзены гандаль на аддачу ў арэнду ўчасткаў прыбярэжжа ракі Сож пад параходныя прыстані.

(«Гомельская капейка», 1911 г.).

Падпісана пагадненне паміж БССР і Азербайджанам. Прадугледжаны шырокі тавараабмен. Азербайджан будзе пастаўляць на беларускі рынак металапракат і бясшоўныя трубы, электрарухавікі і кандыцыянеры... Ён гатовы купляць у нас трактары і аўтамабілі, металарэзныя і дрэваапрацоўчыя станкі, сілавыя трансфарматары, тэлевізары, вылічальную тэхніку, халадзільнікі, масла, бульбу, малако...

(З паведамлення аддзела інфармацыі Савета Міністраў БССР).

ЭКСПАРТ СВІНЕЙ ЗА МЯЖУ

Паводле распараджэння Міністэрства ўнутраных спраў, на станцыі «Замір'е» Маскоўска-Брэсцкай чыгункі дазволена рабіць пагрузку свіней, прызначаных для вывазу ў Прусію.

(«Мінскае рускае слова», 1912 г.).

***

Навагодні кірмаш на носе. А да «прыёму гасцей» яшчэ нічога не зроблена, і не чутна, каб думалі што-небудзь рабіць.

Неабходна стварыць кірмашовы камітэт, які павінен урэгуляваць цэны. Трэба таксама паклапаціцца пра біржавую залу.

Думаючы пра зручнасці іншых, мы тым самым клапоцімся і пра свае выгады...

(«Гомельская капейка», 1911 г.).

Пасьянс раскладвалі
П. СІМАНАЎ і В. ШЧЭЦІНА.

Думкі ўслых

Застаецца мяжа

Ва ўсе часы жыццё беларускага селяніна было не мёд. Да рэвалюцыі амаль уся зямля знаходзілася ў руках багатых землеўладальнікаў, і таму большасць сялян была малазямельнай ці зусім не мела зямлі. Пасля Кастрычніка нарэшце збылася доўгачаканая мара працоўнага сялянства, і Дэкрэт аб зямлі навечна пахаваў панскае землеўладанне. Але ці доўга зямля заставалася ў руках сялян?

Новы ўрад прыняў рашэнне аб перабудове былой аграрнай Расіі ў індустрыяльную краіну. А каб рэалізаваць усе намечаныя планы, патрэбны былі фінансы. Перад краінай паўстала пытанне: «Дзе іх узяць?» І тут зноў больш за ўсё цярпела сялянства. Акрамя звычайных падаткаў, для вёскі быў уведзены «звышпадатак», ці як казаў сам Сталін, нешта накшталт даніны. Пры гэтым кошт сельскагаспадарчых тавараў зніжаўся, а прамысловых — падымаўся. Селянін станавіўся ўсё больш бяспраўным. Ён нават не меў пашпарта, а лічыўся па спісах. І толькі ўжо ў другой палове 50-х гадоў сельская гаспадарка пачала паступова станавіцца на ногі. Павяліліся капіталаўкладанні, была ўведзена гарантаваная грашовая аплата, бо да гэтага часу калгаснікі атрымлівалі за сваю працу толькі сельскагаспадарчыя прадукты. У апошні час атрымаў падтрымку арэндны падрад... Але наша эканоміка зноў апынулася ў цяжкім становішчы: не хапае ні прамысловых, ні сельскагаспадарчых тавараў. Гэты новы ўдар прыпадае ў першую чаргу на вёску.

Атрымаў ліст з родных мясцін. Душа
Я працытую некалькі радкоў: «...у нас
голад, даюць па 500 грамаў макаронаў
лаграм крупаў на чалавека ў месяц. Я
разы ў тыдзень па два боханы хлеба...

У горадзе, скажаце, становішча не
Становішча аднолькавае, ды не зусім:
горадзе і існуе нейкі недахоп тавараў,
ўзроўню жыцця горад усё роўна намнога
шэй за вясковае. А трэба, каб селянін
ваў сябе не горш, чым гараджанін.

Пакінуць усё, як ёсць—пражыве не
бабулька, пракорміць жывёлу. Але ў
яшчэ ж засталася, хоць і невялікая
моладзі. І я не ўпэўнены, што тыя ад
пакінуць зямлю-карміцельку.

Відавочна: эканамічны ўпадак садзе
ўцечцы сельскіх кадраў. Пра гэта і пі
бабулька: «У калгасе ўжо няма каму
ваць, засталіся адны пенсіянеры, а м
уцякае ў горад. Хутка сам старшыня і
меснікі выйдуць у поле...»

Вось такое становішча на вёсцы. Гэт
нешне, не адкрыццё. Але ж чаму ні
мяняецца? Чаму такі вялікі разрыў па
літычнымі лозунгамі і справамі? Хто б
нічае, хто пакінуў сялян сам-насам з
мі бязглуздай палітыкі, калі сціралі ме
між горадам і вёскай. Сціралі мяжу, а
зямлі дзесяткі і сотні вёсак, спынілі іх
А мяжа застаецца...

В. ЖУРА

Жодзіна.

А што за фасадам?

Дасягнулі...

ГЭТА, бадай, адзінае месца, дзе сёння можна ўбачыць харчовы дастатак: каўбасы, рыба, далікатэс на любы густ. Шыкоўныя швейныя вырабы і трыкатаж без замежных бірак і кааператыўных цэн — таксама толькі тут. Тэхніка, мэбля, розныя прылады — вочы разбягаюцца. Так, так,— гаворка пра ВДНГ.

Тое, чаго мы «дасягнулі», добра відаць у нашых дзіцячых садках і школах, паліклініках, на вуліцах, нарэшце. Нават лічбаў ніякіх не трэба — узровень жыцця і так навідавоку. Дык каму ж мы локшыну на вушы вешаем, дасягненні народнай гаспадаркі паказваем? Наша жыццё не на выстаўцы праходзіць. А ў прыніжаючых чэргах, у бойках за кавалак каўбасы.

Калі ж выстава разлічана на гасцей з-за мяжы — дык зноў жа дарэмна, абсурдна. Нават наіўны чужынец, што атаясамлівае вітрыны выстаў і магазінаў, не ахне ад нашых

тавараў і не страціць
насць. Вядома ж, як
нават выставачным узор
якасці замежных выраб
ж памеркаваць, колькі
палац, дзе размешчана
колькі людзей абсл
выставу і колькі ця
наведвальнікаў, дык і
не разумна яго ўтрым

Ці хто нязгодны? Ня
кажа: навошта нам,
галодным і босым, гэты
фляж?

І. БАРЫС

Экспрэс-апытанне

— **Не за гарамі павышэнне цэн. Як ты ставішся да яго?**

— Спакойна!

— **?..**

— А чаго хвалявацца, хай плачуць тыя, хто на дзярж-зарплату жыве.

— **А ты?**

— А я раблю грошы. Дзе? Няважна. Галоўнае, што я не ведаю, што такое дэфіцыт.

— **Ніякіх праблем, адным словам?**

— Так. Усё цудоўна.

— **Але навокал столькі раззлаваных, абяздоленых людзей...**

— Гэта іх праблемы. Што я павінен слёзы выціраць?

— **Назаві сябе.**

— Навошта? Я — адзін з многіх дзелавых людзей.

●

— **Як ты разумееш паняцце «планава-рынчная эканоміка»?**

— Гэта накшталт поезда з квадратнымі коламі.

— **Як рыхтуешся да жыцця ва ўмовах рынку?**

— Набываю аўтамабілі, відэатэхніку, золата. Вось поўны кейс пярсцёнкаў з брыльянтамі нясу. Ах, сур'ёзна? Ды куды ўжо больш сур'ёзна. Хіба я магу падрыхтавацца на сваю стыпендыю. Змрочна ўсё... Сумленным шляхам на прыстойнае жыццё не заробіш. У ценявую эканоміку падацца, ці што? Зразумейце, гэта не бравада. Праз год я стану інжынерам. Дзе працаваць — невядома, на што жыць—таксама. Дыпламаваным беспрацоўным станавіцца не хачу, што са мной будзе — не ведаю.

— **Можа, у цябе ёсць рэцэпт, як палепшыць справы ў краіне?**

— Не ведаю, як іх палепшыць. І яны не палепшацца. Бо сёння ніхто не думае, як вывесці Саюз з тупіка. Толькі набіваюць кішэні ды цягнуць усё ў свае норы на чорны дзень.

— **Назавеш сябе?**

— Калі ласка. Ігар Кавалевіч, студэнт БПІ.

●

— **Як ты лічыш,
наша краіна да рын
сам ты ці гатовы ўва
новае жыццё?**

— Думаю, што ўп
Буду мець сваю справу.
гэта не сакрэт: аўтарамо
даўно гэтым займаюся.
ней — падпольна, цяпе
паўлегальна. Нарэшце,
стану хавацца і выпа
бацькавага гаража, дзе
цеснавата... Кліентаў
яны мне вельмі ўдзяч
таму што я працую сумле
Калі трэба, буду тры дні
спаць, не есці, але ў
мін чалавек сваю ма
завядзе і паедзе.

Я б не сказаў, што мы
ка ўбачым «эканамічны
бо для яго неабходны
бодны палёт, а мы звяза
руках і нагах. Рынак-
люемы! Табе дазволілі
і адначасова яшчэ боль
баранілі. На крок на
прыпадаюць два крокі на
«Цуд» трэба стымуля
заахвочваць, тады ён
дзецца. Мы ж, здаецца,
бім гэта вельмі нерашуча

…Рынак будзе жыць ?..

…веру!

…аго чакае светлая будучыня?

…1917 годзе пралетарыят і бяднейшае …лянства змагаліся за рэвалюцыю. …а класавае грамадства. У краіне …не было ні багатых, ні бедных. …1 годзе мы вернемся назад, у ка…зм. Усе класікі, што пісалі пра …, будуць сучаснымі, бо яны піса… нас. Кнігу Радзішчава «Падарож… Пецярбурга ў Маскву», апісаныя …з'явы можна будзе назіраць пасля …года прама на вуліцы. На сто га… вернемся мы назад, бо пераходзім …начную эканоміку. За рысай бед… апынуцца тысячы людзей: сучас… інжынеры, тэхнікі, медыцынскія ра…кі, служачыя, культработнікі, сту…, пенсіянеры, усе тыя, чый сён… заработак складае 90—150 рублёў. Павысяцца цэны. Стане платным навучанне. На завочнае прадказваюць павысіць плату да 500 рублёў у год ад кожнага студэнта. А значыць, стане менш навучэнцаў, бо трапіць туды змогуць дзеці партыйных функцыянераў, міністраў альбо кааператараў. Не ўсе змогуць паступіць на дзённыя аддзяленні, дзе навучанне будзе бясплатным. Непаступіўшыя пойдуць на заводы. Там іх ніхто не захоча ўзяць, бо ўсе заводы пяройдуць на гасразлік, і ім будуць патрэбны кваліфікаваныя рабочыя. І пойдуць дзеці ў ПТВ, нават тыя, у каго здольнасці да музыкі, мастацтва, выхаваўчай работы. Прападуць таленты. Адбудзецца сацыяльны крэн, змены ў псіхічным напрамку, бо многія будуць не задаволены работай на станку, асабліва дзяўчаты. Выпускнікі школ стануць беспрацоўнымі. Таму цяпер ураду трэба падумаць аб тым, як выплаціць датацыі бедным людзям. Выдаць закон аб статусе беспрацоўнага. Настаўнікам трэба вучыць дзяцей рыхтавацца да цяжкасцей. Не светлая будучыня чакае іх, так як і нас з вамі.

Пераход на рыначную эканоміку гэта крок да капіталізму. А бедным людзям такі лад не патрэбен. Выйграюць толькі тыя, у каго шмат грошай. Мой заробак складае 95 рублёў у месяц. Страшна жыць далей...

Л. ЛУКІЯНАВА.

●

…Калі наш фотакарэспандэнт …ргей БРУШКО прапанаваў …ы здымак для афармлення …дборкі па рынку, мы …умняваліся: а ці тое гэта, … подпіс прыдумаць! У …лаву не прыходзіла нічога …рыгінальнага, а толькі «Людзі …нуць за метал» ды «Скупая …ыцарыха». А потым …адумалася, а што калі не …удрыць, калі проста — …Рынак як ён ёсць»...

●

Малюнак з натуры

ПРОША ПАНА, ВУДКА І СУШАРКА...

МАНАЛОГ ПАЧЫНАЮЧАЙ ГАНДЛЯРКІ

Познань... Спякота неверагодная. Здаецца, плавяцца нават казыркі латкоў. І ўсё ж там лепей, чым пад адкрытым небам. Хутчэй, хутчэй туды. Пасуньцеся, пані! Уладкаваліся. Цяпер трэба раскласці тавар. Ат, чорт, рукі нібыта драўляныя, што значыць навічок. Марына, пасачы за прылаўкам, тут таксама блазноты рознай хапае. Уф, ну і гарачыня! Галя, на колькі гадзін нас адпусцілі? Да 15? Добра, усё паспеем загнаць. Слухам пана. Але, сушарка... 80 тысёнцы злотых. Задрога? А колькі? Не-е, у нас саміх гэты фен з агнём не знойдзеш. Што яшчэ цікавіць? Паста амерыканская? Ёсць, «крэст», дзве з паловай тысячы. Вудка? Ёсць і гарэлка, і шампанскае. Вашы 50 тысяч, трымайце 25 рэшты. Ікра мінтая, тэрмометры, шакалад... Ужо ў вачах матылі лётаюць. Колькі ж я нагандлявала? 320 тысяч. Хопіць на «пірамiды», куртку, тое-сёе з дробязей. Ігар, пакліч Надзю, пойдзем якога ліманаду вып'ем, смага душыць.

А 15-й гадзіне турыстычнагандлёвая група збіраецца ля аўтобуса. З ліхаманкавым бляскам у вачах абмяркоўваюцца абновы. Хочацца спаць, есці, хочацца пад душ. Мільгаюць думкі пра польскія славутасці. Але ўсё гэта не істотна. Галоўнае — набылі тое, чаго ў нас не знойдзеш. Якое шчасце!!!

Вера Ш.

…Ці хочам мы ачуняць?

…ЕННЮ мінулага года я хацела зрабіць рамонт у … маленькай кватэры. З цяжкасцю дастала шпалеры. … лепш бы не даставала. Абклейваючы кухню, упа…крэсла прама на слупок, дзе стаяў увесь мой посуд. …разам са мной рухнула на падлогу. Доўга не збіра…ывалкі, усё плакала. Не ад таго, што ўдарылася, … пра гэта нават не падумала. Слёзы нястрымна …улі, таму што адразу зразумела: цяпер буду есці … з каструлі, а піць прама з чайніка. Хутка будзе …майго першабытнага жыцця, а посуду ўсё ніяк не …ну. Хоць днямі была ўладальнікам запісанага на … ўсяго 49 нумара па чарзе, але так і пайшла ні з …

… б нічога, усё б перацярпелася, бо пасля вайны, …на, не лепш жылося. Ды вось не дае спакою мне …сава думка, што люмпен-пралетарскае быццё можа …джаць толькі люмпен-пралетарскую свядомасць. … сапраўды так. У філармонію і на выстаўкі зараз …аджу. У тэатры і кіно ў гэтым годзе не была ні … Няма ні сілы, ні часу: пасля работы трэба ў чарзе …яць, з'ездзіць на пераклічку па чарзе за посудам. … гэтага ўжо нікуды не цягне. Вось і апускаюся …ысе.

…гэта ж адбываецца не толькі са мной. Каб перака…, не трэба пралічваць статыстычныя калонкі ліч… аб падзенні попыту на культуру. Дастаткова звяр… да самога сябе: чаму літаральна з кожным днём …улюся з навакольнымі менш ветлівай. Незалежна …майго жадання яны робяцца для мяне ўсе больш …авымі, і я ўсё больш раўнадушнай у адносінах да …

… замыкаемся ў сабе, становімся менш успрымаль… з той жа скорасцю і ў поўнай адпаведнасці з …ным пагаршэннем нашага жыцця і перш за ўсё яго …ння — эканомікі. Бо маральнасць не перадаецца ў …ыну. Кожны чалавек, нарадзіўшыся, стварае яе …а. Не толькі ў школе або дзіцячым садку. Яна ства… ўсімі людзьмі, усім жыццём, а ў значнай ступе…лі не ў галоўнай, матэрыяльнымі ўмовамі, у якіх …дзіць. Вядома, і ў нястачы, і ў пастаянных няго… могуць быць высокамаральныя людзі. Але пагадзі… што, маючы дастатак, значна лягчэй быць гасцін… ветлівым. Вельмі цяжка ў потнай і грубай чарзе …ляць ветлівасць і ўважлівую папераджальнасць.

Слухаючы выступленні парламентарыяў па эканамічных праблемах, а таксама членаў урада, мне станавілася вельмі сумна. З майго твару знікалі апошнія сляды даўняй усмешкі. Хоць з трыбуны запэўнівалі, што ў наступным годзе абавязкова будзе жыць лепш. Не веру! Таму што не бачу мер па змяненню сумнага становішча ў нашай эканоміцы. Мне здаецца, іх няма, і я пра іх не чула. Ледзь не галоўная віна за сённяшнія беды звальвалася на нашых гасцей, якія вывозілі з рэспублікі тавары. Але гэта ж смешна! Што ж за эканоміка, якая скардзіцца на попыт сваіх тавараў. Значыць, у ёй няма стымулу да іх вытворчасці, значыць, выпуск адбываецца пад націскам, па загаду, а не па нармальных эканамічных стымулах; такія стымулы проста адсутнічаюць. Няма эканамічнай зацікаўленасці работнікаў у вытворчасці, а тым больш у павелічэнні вытворчасці сваёй прадукцыі. Не з забароны на пакупкі «чужымі» трэба пачынаць, а са змянення самога механізма вытворчасці, са стварэння ў ім эканамічных, а не прымусовых стымулаў. Азбучная ісціна: неабходна ўхіліць адчужанасць паміж вытворцам і ўласнікам. Вядома, ва ўрадзе разумеюць, што патрэбны рашучыя меры па раздзяржаўліванню эканомікі. Але быццам чагосьці баяцца, як бы не апынуцца наперадзе і стаць больш прагрэсіўнымі за іншыя рэспублікі. Несумненна, умеранасць — добрая якасць палітыкі. Але не тады, калі яна накіравана на лячэнне хворай эканомікі. Не заўсёды чым больш маруднае лячэнне, тым лепш для хворага. Так хвораму можа стаць зусім дрэнна.

Зразумела, што цяпер патрэбны не асобныя меры, а сістэма мер выйсця з крызісу. Бо захварэла ўся эканоміка, а не яе асобная частка. А прапаноўваюцца нам зноў частковыя меры, здольныя да дробнага рамонту, а не да капітальнага будаўніцтва.

Цяжкая хвароба ў нашай эканомікі. Але не мы першыя на свеце хварэем. Перахварэлі многія, калі не ўсе. Толькі вось цана за лячэнне ва ўсіх розная. Не каштавала б нам гэта лячэнне так дорага, што і плаціць ужо не зможам. Спадзяюся на мудрасць нашага ўрада.

АЛЕ ЯКІМ бы ўрад не быў, упаўне відавочна, што груз мінулых год з мінулым вопытам і ведамі цягне назад. А тут патрэбна не толькі мудрасць, але і дзёрзкасць, пазбаўленая націску якіх бы там ні было аўтарытэтаў. Іх спалучэнне мне асабіста бачыцца ў стварэнні пры прэм'ер-міністру нашай рэспублікі незалежнага кансультацыйнага эканамічнага савета. Запрасіць у яго не толькі таленавітых эканамістаў, але і вельмі маладых. Няхай крытэрыем будзе служыць не ўзрост і пратэкцыя, а толькі розум і адданасць справе. Разам з беларусамі запрасіць для ўдзелу ў ім спецыялістаў з іншых рэспублік, у тым ліку з развітых краін. За добрую работу — добра плаціць.

Мэтазгодна арганізаваць у рэспубліцы конкурс на стварэнне найбольш эфектыўнай мадэлі выйсця эканомікі з крызісу. Устанавіць вялікую грашовую прэмію, прычым у цвёрдай валюце. Прадаставіць магчымасць удзельнічаць у ім усім жадаючым, што жывуць не толькі ў Беларусі, але і з іншых рэспублік. Праз нашых дыпламатаў у ААН заклікаць замежных спецыялістаў прыняць удзел.

Апошняе, што я не магу не сказаць. Наша рэспубліка — асаблівая не толькі ў Саюзе. У яе ёсць другая хвароба, больш небяспечная за першую. Гэта Чарнобыль. У мірны час мы даведаліся, што такое сучасная вайна. Таму я з жахам слухала дэпутатаў, якія патрабавалі мілітарызацыі рэспублікі: стварэння ўласнай арміі, ды да таго ж з рознымі сучаснымі войскамі. Магчыма, дзе ў іншым месцы такія прамовы і застануцца незаўважанымі, але не ў нас у рэспубліцы. Нам неабходна, наадварот, вылучыць ініцыятыву аб сваёй дэмілітарызацыі. Ператварыць рэспубліку ў поўнасцю дэмілітарызаваную зону, пазбаўленую не толькі ядзернай, што гаварылася на сесіі, але і ўсялякай іншай зброі. Магчыма, ваенным здасца мая прапанова пазбаўленай разумнага сэнсу. Але ж ніхто з суседзяў нам не пагражае — ні Польшча, ні Літва, ні Украіна, ні Расія. Стварэнне арміі і яе ўтрыманне патрабуе вялікіх затрат. А ў нас зона экалагічнага бедства — і кожная капейка на рахунку. Беларускаму насельніцтву ўся пладова-агародніннная прадукцыя павінна прадавацца па заніжаных цэнах, а дзецям — увогуле бясплатна. Каб выжыць, у нас павінна быць асаблівым не толькі харчаванне, але і ўсё жыццё. Таму, гаворачы пра тое, ці патрэбна нам уласная армія, я б сказала: вельмі вялікая стаўка — жыццё ўсёй нацыі.

Н. КУНГУРАВА,
кандыдат эканамічных навук, дацэнт кафедры грамадскіх навук Рэспубліканскага інстытута ўдасканальвання настаўнікаў.

Думка спецыяліста

У ПАДАРОЖЖА БЕЗ ПРАБЛЕМ

Інтэрв'ю начальніка галоўнага ўпраўлення Дзяржкамітэта СССР па замежнаму турызму Васіля МАКАГОНАВА карэспандэнту ІАН Сяргею РАМАНАВУ.

— Сёння наша краіна — адна з найбольш прыцягальных для падарожнікаў. Аднак у Інтурыста ўсяго 107 гасцініц, матэляў і кемпінгаў на 55 тысяч месцаў, і, каб задаволіць заяўкі замежных турысцкіх фірм, яму як мінімум неабходна 200 тысяч гасцінічных месцаў...

— Такую гасцінічную базу мы спадзяёмся стварыць к 2000 году, а пакуль вымушаны штогод адмаўляць тром-чатыром мільёнам замежных гасцей. У мінулым годзе ў СССР пабывала 7.750 тысяч іншаземцаў, або на 30 працэнтаў больш чым на год раней. Але турыстаў з іх было ўсяго два мільёны.

— Некалькі гадоў назад Інтурысту была выдзелена буйная сума на ажыццяўленне доўгатэрміновай праграмы развіцця яго гасцінічнай базы. Як яна рэалізоўваецца?

— Ужо ў бліжэйшыя два гады павінны ўвайсці ў строй 30 новых гасцініц на 15 тысяч месцаў, яшчэ 13 будуць рэканструяваны, у тым ліку ў Маскве, Ленінградзе і Ялце. Вядзецца будаўніцтва атэляў і ў іншых перспектыўных, з пункту гледжання Інтурыста, раёнах, у прыватнасці на Каўказскіх Мінеральных Водах. Уведзены і ўводзяцца ў строй гасцініцы ў Пяцігорску, Кіславодску, Нальчыку, Новасібірску, Пскове, Ноўгарадзе, Кіеве, Херсоне, Адэсе, Сімферопалі, Ташкенце, Ашхабадзе. Многія ўзводзяцца пры актыўным удзеле замежных будаўнічых фірм, і гэта практыка будзе развівацца і далей. Паводле нашых планаў, к 2000 году мы будзем у стане прыняць адначасова 250 тысяч гасцей з усіх краін свету.

— Ці змяніўся паток турыстаў за апошнія гады?

— Сёння больш за ўсё турыстаў прыязджае з ЗША. За год іх колькасць практычна падвоілася і дасягнула 170—180 тысяч чалавек. Далей ідуць ФРГ, Францыя, Італія. Скандынавы падарожнічаюць практычна па ўсіх нашых турысцкіх цэнтрах, хоць найбольшай папулярнасцю ў іх па-ранейшаму карыстаюцца Масква, Ленінград, курорты Чорнага мора, Прыбалтыка, гарады Сярэдняй Азіі. Хутка чакаем гасцей з Паўднёва-Усходняй Азіі, асабліва з Паўднёвай Карэі.

Знізіўся паток турыстаў з Усходняй Еўропы, у прыватнасці з Усходняй Германіі. Але больш стала турыстаў з Румыніі.

— Цяпер асноўны паток замежных турыстаў ідзе праз Маскву і Ленінград, і калі ў гэтых гарадах з-за недахопу гасцінічных месцаў іх прыняць не ў стане, нават на кароткі час, то няма турыстаў і ў Сібіры, і ў Сярэдняй Азіі, і на Украіне. Як выпраўляецца недахоп «уязных варот»?

— Аэрафлот па дагавору з Інтурыстам павялічыў і працягвае павялічваць колькасць прамых рэйсаў з-за мяжы. Цяпер такія рэйсы адкрыты ў Тбілісі, Кіеў, Мінск, Ташкент, Сочы, Прыбалтыку.

— Ці хапае ў вас спецыялістаў?

— Не. Да гэтага часу ў краіне няма ніводнай навучальнай установы, якая б рыхтавала спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй спецыяльна для работы ў сферы міжнароднага турызму. Каб выправіць становішча, фірма звярнулася ў адпаведныя навучальныя ўстановы з просьбай аб адкрыцці аддзяленняў для падрыхтоўкі спецыялістаў з веданнем замежных моў. Многіх сваіх супрацоўнікаў мы пасылаем на стажыроўку за мяжу.

— Якое месца займаюць у вашай галіне сумесныя прадпрыемствы?

— Цяпер у нас дваццаць ужо працуючых сумесных прадпрыемстваў. Вядуцца перагаворы аб стварэнні яшчэ дваццаці пяці—не толькі з турысцкімі арганізацыямі, але і з будаўнічымі фірмамі, банкамі, гасцінічнымі ланцугамі ЗША, Японіі, Аўстрыі, Італіі, Швейцарыі, Вялікабрытаніі, Швецыі і іншых краін. Ствараюцца яны ў асноўным з заходнімі фірмамі.

— Паступова Інтурыст страчвае манапольнае становішча на рынку паслуг. Калі раней, акрамя яго, у сферы турысцкага бізнесу працавалі толькі такія арганізацыі, як Савет па турызму ВЦСПС, Бюро маладзёжнага турызму «Спадарожнік» і аб'яднанне «Саўінцэнтр», то цяпер створаны і працягваюць стварацца дзесяткі новых, у прыватнасці кааператыўных, турысцкіх фірм і арганізацый...

— У цэлым яны працуюць нядрэнна. Але ў той жа час нашы канкурэнты часта выкарыстоўваюць дэмпінгавыя цэны. Не ведаючы кан'юнктуры, сусветных цэн, толькі б прыцягнуць турыстаў і атрымаць хоць што-небудзь (зразумела, у цвёрдай валюце), яны гатовы прадаць тур за паўцаны. Але попыт намнога перавышае прапанову, таму Інтурыст практычна нічога не страчвае.

— Як абстаяць справы з першымі спробамі прыватызацыі, стварэння сямейных гасцініц і пансіянатаў?

— Пакуль гэта найбольш актыўна праходзіць у Прыбалтыцы, дзе развіты этнічны турызм. На жаль, сёння жыллёвыя, санітарныя ўмовы ў цэлым па краіне не даюць магчымасці шырока ўкараняць гэту форму прыёму гасцей. Але спадзяюся, што ў будучым прыватныя атэлі можна будзе знайсці ў многіх гарадах краіны.

— Інтурыст атрымлівае шмат валюты ў выніку сваёй дзейнасці. Вы па-ранейшаму практычна ўсё аддаяце дзяржаве?

— Сёння турысцкія цэнтры краіны маюць больш гаспадарчай самастойнасці, але практычна ўся заробленая валюта па-ранейшаму ідзе ў Дзяржбюджэт, з якога яе цэнтралізавана размяркоўваюць па турыстычных цэнтрах. Мы ўнеслі на разгляд урада прапанову, згодна з якой Інтурысту заставалася б мінімум 10 працэнтаў валютных паступленняў на развіццё інфраструктуры. Мясцовыя ўлады атрымлівалі б палову, пэўная яе частка ішла б і ў бюджэт рэспублікі.

Заўтра—Дзень танкістаў

У складаных умовах удасканальваюць сваё баявое майстэрства воіны-танкісты аднаго са старэйшых падраздзяленняў Савецкай Арміі—праслаўленай Самара-Ульянаўскай ордэнаў Суворава і Багдана Хмяльніцкага жалезнай дывізіі.

НА ЗДЫМКУ: выдатны настрой у танкістаў, якімі камандуе старшы лейтэнант Э. ЗАБАШТА.

Фота В. ПЕСЛЯКА (ТАСС).

Вясной гэтага года ў друку з'явіліся паведамленні, якія нямала здзівілі чытачоў: савецкія маракі будуць плаваць на суднах пад «зручным флагам». Праўда, на савецкіх суднах, перадаваемых пад такі флаг. Вясной пазамінулага года Міністэрства марскога флоту СССР і некалькі нашых параходстваў устанавілі акцыянернае камерцыйнае прадпрыемства «Саўкамфлот». У яго 138 суднаў, большай часткай зношаных. Яно павінна дзейнічаць на базе поўнай валютнай самаакупнасці. А з гэтага года «Саўкамфлот» вырашыў перадаць пад флаг Кіпра і іншыя «зручныя флагі» некалькі дзесяткаў танкераў, хімавозаў і газавозаў.

●

Гэта нас хвалюе

Пад «зручным» флагам

забаставалі савецкія маракі

Трэба сказаць, што ў СССР заўсёды існавалі насцярожаныя адносіны да суднаў пад «зручным флагам». Прычына заключалася ў тым, што былі шырока вядомы факты бязлітаснай эксплуатацыі гаспадарамі некаторых такіх суднаў матросаў — выхадцаў з самых бедных краін, адсутнасці на суднах элементарных умоў для жылля і тэхнікі бяспекі, прафсаюзнай абароны правоў маракоў.

І ўсё ж рашэнне даць магчымасць маракам плаваць пад «зручным флагам» было прынята. Прычын для гэтага некалькі. У савецкім гандлёвым флоце ў выніку вываду з эксплуатацыі вялікай колькасці ўстарэлых суднаў утварыўся пэўны рэзерв свабодных маракоў — некалькі тысяч чалавек. Іх і вырашана было выкарыстаць у першую чаргу на суднах пад кіпрскім і іншымі флагамі. Акрамя таго, гэтыя судны перадаваліся заходнім кампаніям як бы ў выглядзе залогу пад атрыманне крэдытаў для закупкі новых сучасных суднаў.

І вось як гром з яснага неба паведамленні з фінскіх, італьянскіх, галандскіх портаў аб забастоўках савецкіх каманд танкераў пад кіпрскім флагам. Патрабаванне адно: плаціць па стаўках Міжнароднай федэрацыі транспартнікаў (МФТ).

У чым жа справа? Хіба пры прыняцці рашэння гэта не падразумявалася само сабой? А...
ваецца, кіраўнікі «Саўкамф...
ту» і не збіраліся плаціць...
стаўках МФТ. А старшыня...
праўлення І. Асьмінін увог...
заняў пазіцыю, якую інакш...
двухсэнсоўнай, не назавеш...
адным з інтэрв'ю ён зая...
што ўмовы наймання буд...
адпавядаць правілам захо...
кампаній. І тут жа перад...
параходства такое тлумачэ...
«Аплата працы экіпажаў...
стаўках МФТ не прада...
ляецца магчымай». Аказв...
ца, «Саўкамфлот» меў на...
выплачваць маракам то...
30 працэнтаў заробленай ва...
ты, а астатняе перадаваць...
раходствам і ў Дзяржбюдж...

Падманутыя маракі забас...
валі. Іх патрабаванні давял...
задаволіць. Але ж гэта аз...
чае, што забастоўкі працяг...
ца і ў іншых портах і краі...
на ўсіх морах, дзе саве...
судны паднялі «зручны фл...
А пакуль, узважыўшы забас...
вачныя страты, заходнія пр...
прымальнікі перадаюць зака...
на танкеры больш салідн...
гаспадарам. І ці не атрыма...
ца так, што хутка «Саўк...
флоту» ўвогуле не будзе ч...
плаціць маракам?

Уся гэта гісторыя, на м...
погляд, — яшчэ адно, на жа...
не адзінае сведчанне некам...
тэнтнасці савецкіх гаспада...
каў, у дадзеным выпадку М...
марфлоту СССР, і таго, ш...
краіне адсутнічае зака...
ства па справядлівай а...
маракоў замежнага плава...
Працоўны калектыў Нов...
сійскага марскога параходс...
звярнуўся да Вярхоўнага ...
вета СССР з просьбай па...
рыць стварэнне такіх зако...
пакончыць з адкрытай дыск...
мінацыяй маракоў.

Яшчэ шырэй ставіць пыт...
не газета «Рабочая трибу...
Яна лічыць, што парламент ...
вінен разглядаць прабл...
больш глыбока. Неабходна ...
рэшце прыняць закон аб у...
дзе і выездзе з краіны, аб р...
боце савецкіх грамадзян ...
мяжой. Патрэбны і пагадн...
савецкіх прафсаюзаў з між...
роднымі, у прыватнасці ...
МФТ. Інакш, робіць вывад ...
зета, інтэграванне ў сусвет...
эканоміку будзе і ў далейш...
суправаджацца стратамі і ш...
кімі канфліктамі.

Р. ХІЛТУНЕН...
(ІАН).

ШАНЦ НА СКАРЫНІНСКІ РУБЕЛЬ

Як паведамлялася ўжо, у абарачэнне паступаюць памятныя манеты, прысвечаныя 500-годдзю з дня нараджэння ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ. Адштампавана іх нямала—тры мільёны штук. Аднак па вопыту мінулых гадоў мы ведаем, што юбілейныя манеты ў свабоднае абарачэнне практычна не траплялі. Хочаш мець сувенір — купляй у тры разы даражэй у спекулянтаў. А як будзе на гэты раз?—пацікавіўся карэспандэнт БЕЛТА ў начальніка ўпраўлення эмісійна-касавых аперацый Беларускага рэспубліканскага банка Дзяржбанка СССР УЛАДЗІМІРА СЯНЬКО.

— На жаль, банкаўская с...
стэма таксама не свабод...
ад дэфіцытаў. Крызіс у ме...
лургічнай прамысловасці, як...
пастаўляе медна-нікелевую с...
жку, заставіў збавіць абар...
станкоў на манетных двар...
Баюся, хутка нам звычай...
грыўняў і пятнашак не бу...
хапаць. Так што тыраж Ска...
нінскага рубля па неабходн...
аказаўся абмежаваным.

Адзінае, што мы маглі з...
біць, — папрасіць сак...
Дзяржбанк павялічыць паст...
ку манет у Беларусь. Там, ...
на, улічылі, што Скарына н...
зямляк, і выдзелілі Белар...
160 тысяч рублёў—прыклад...
ўдвая больш звычайнага. ...
ўсіх аматараў нумізматы...
рэдкасцей гэтага, напэўна, ...
хопіць, але, як гаворыцца, ...
багатыя...

— А куды трапяць ман...
ў першую чаргу?

— У зарэгістраваныя нум...
матычныя клубы і таварыст...

...валася само сабой? А...
..., кіраўнікі «Саўкам...
...не збіраліся плаці...
...х МФТ. А старшын...
...ння І. Асьмінін ув...
...пазіцыю, якую інак...
...юсоўнай, не назаве...
... з інтэрв'ю ён з...
...новы наймання б...
...даць правілам зах...
...ій. І тут жа перад...
...цтва такое тлумач...
...а працы экіпажа...
... МФТ не прада...
... магчымай». Аказ...
...ўкамфлот» меў н...
...ваць маракам то...
...энтаў зароблена...
...статняе перадаваць...
...вам і ў Дзяржбюдж...
...анутыя маракі заба...
... патрабаванні давял...
...іць. Але ж гэта а...
... забастоўкі працяг...
...ншых портах і кра...
... морах, дзе саве...

...»

...ракі

...днялі «зручны фла...
..., узважыўшы забас...
...траты, заходнія пр...
...кі перадаюць зак...
...ы больш салідн...
...м. І ці не атрыма...
...то хутка «Саўка...
...вогуле не будзе ч...
...аракам?
...а гісторыя, на м...
... яшчэ адно, на жа...
...е сведчанне некам...
... савецкіх гаспадар...
...дзеным выпадку М...
... СССР, і таго, што...
... сутнічае заканад...
...справядлівай апл...
...амежнага плаван...
... калектыў Нова...
...арскога параходст...
... да Вярхоўнага С...
...Р з просьбай пас...
...рэнне такіх закон...
... з адкрытай дыскр...
...маракоў.
...ырэй ставіць пыта...
... «Рабочая трибуна...
..., што парламент ...
...глядаць праблем...
...бока. Неабходна н...
...няць закон аб уе...
...дзе з краіны, аб р...
...цкіх грамадзян з...
...трэбны і пагаднен...
...рафсаюзаў з між...
... у прыватнасці ...
...ш, робіць вывад ...
...ованне ў сусветн...
...будзе і ў далейш...
...ацца стратамі і ця...
...ктамі.

Р. ХІЛТУНЕН.
(ІАН).

...аль, банкаўская с...
...ама не свабодна...
...аў. Крызіс у мета...
...рамысловасці, якая...
...медна-нікелевую сту...
...іў збавіць абарот...
... манетных дварах...
...а нам звычайны...
...пятнашак не будз...
... што тыраж Скары...
...бля па неабходнасці...
...межаваным.
...што мы маглі зра...
... папрасіць саюзны...
...павялічыць пастаў...
... Беларусь. Там, пэў...
... што Скарына наш...
...выдзелілі Беларусі...
...рублёў—прыкладна...
...і звычайнага. На...
...аў нумізматычных...
...этага, напэўна, не...
... як гаворыцца, чым...
... трапяць манеты...
...ргу?
...гістраваныя нуміз...
...убы і таварствы.

...конкурс-90

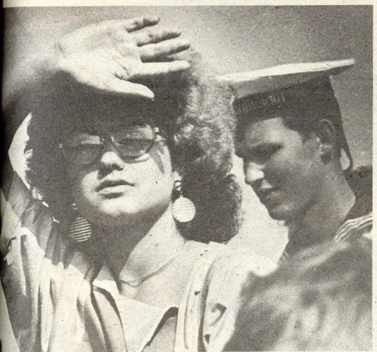

...ія замалёўкі.
Фота Сяргея ГАСПАДУРЫ (Ваўкавыск).

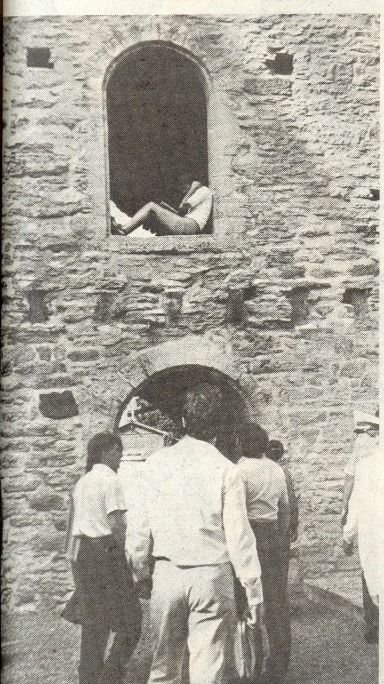

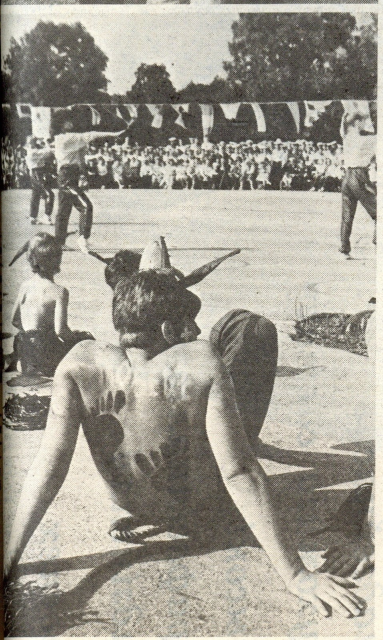

Барыс ЕЛЬЦЫН

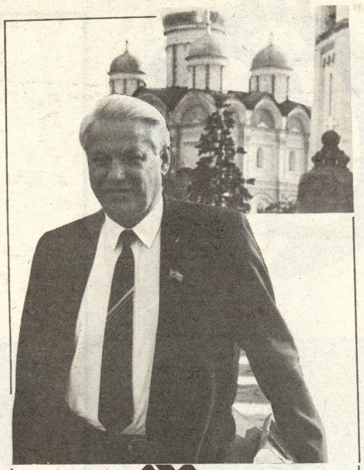

СПОВЕДЗЬ НА ЗАДАДЗЕНУЮ ТЭМУ

(Заканчэнне. Пачатак у №№ 137—174).

Вада была страшэнна халодная. Сударгай зводзіла ногі, я ледзь даплыў да берага, хоць да яго ўсяго некалькі метраў. Выбраўшыся на бераг, паваліўся на зямлю і праляжаў на ёй пэўны час, пакуль апамятаўся. Потым устаў, ад холаду мяне трэсла, тэмпература паветра, мне здаецца, была каля нуля. Я зразумеў, што самому мне да дому не дабрацца, і паплёўся да паста міліцыі.

Хлопцы міліцыянеры, якія дзяжурылі на пасту, адразу ж мяне пазналі. Пытанняў яны не задавалі, паколькі я адразу ж сказаў, што нікому нічога паведамляць не трэба. Пакуль піў чай, які хлопцы мне далі, пакуль хоць крышку падсыхала адзенне, пра сябе лаяўся — да чаго дайшлі, але заявы не рабіў. Праз пэўны час за мной прыехалі жонка і дачка, і, развітваючыся, я яшчэ раз папрасіў міліцыянераў аб тым, што здарылася, нікому не паведамляць.

Чаму ж я прыняў такое рашэнне? Я лёгка прадбачыў рэакцыю людзей, якія з вялікай цяжкасцю церпяць маральныя правакацыі супраць мяне, але спакойна ўспрыняць вестку аб спробе фізічнай расправы яны ўжо не змогуць. У знак пратэсту мог спыніцца Зеленаград — а там большасць абаронных, электронных і навуковых прадпрыемстваў, спыніўся б Свярдлоўск — а там яшчэ больш ваенных заводаў, спынілася б палова Масквы... І пасля гэтага, у сувязі з забастоўкамі на стратэгічных прадпрыемствах, у краіне ўводзіцца надзвычайнае становішча. Пачынаецца «вечны і ідэальны парадак». Так дзякуючы таму, што Ельцын паддаўся на правакацыю, перабудова ў краіне магла «паспяхова завяршыцца».

Магчыма, гэта і не так. Магчыма, мой прынцып заўсёды і ўсюды гаварыць праўду і нічога не ўтойваць ад людзей не падвёў бы мяне і на гэты раз. Менавіта гэта больш за ўсё і здзівіла маіх выбаршчыкаў: я штосьці ўтойваю, чагосьці не дагаворваю...

Усё-такі лічыў, што людзі самі ўсё зразумеюць, ва ўсім самі разбяруцца. Тым больш, калі міністр унутраных спраў СССР Бакацін на сесіі Вярхоўнага Савета СССР дакладваў, што на мяне не быў ажыццёўлены замах, а ў доказ паведамляў фальсіфікаваную інфармацыю, гэта яшчэ больш усяляла ў мяне ўпэўненасць — народ ва ўсім разбярэцца. Бакацін чамусьці ўводзіў людзей у зман нават там, дзе факты лёгка правяраліся. Ён гаварыў, напрыклад, калі б пацярпеўшага сапраўды скінулі з моста, ён бы моцна разбіўся, так як вышыня — 15 метраў. Вышыня моста на самай справе — 5 метраў. І цяпер, каб словы міністра выглядалі праўдападобнымі, трэба тэрмінова будаваць новы мост, на дзесяць метраў вышэйшы за ранейшы. А гэтага рабіць ніхто не хоча. Нават у мэтах знеслаўлення Ельцына.

Увогуле, у мяне чамусьці была ўпэўненасць, што людзі адчуюць гэтыя шматлікія недарэчнасці і нестыкоўкі ў версіі кіраўніка МУС, зразумеюць, што ж здарылася са мной. І зразумеюць самае галоўнае — чаму я на сесіі сказаў: замаху не было.

І ўсё-такі я павінен сумленна прызнаць, правакацыя супраць мяне ў той момант удалася. Мае шматлікія прыхільнікі ў паніцы паведамлялі аб падзенні маёй папулярнасці. Тут жа на падрыхтаваную глебу была кінута плётка, што я ехаў да сваёй палюбоўніцы на дачу, якая чамусьці абліла мяне з вядра!.. Бязглуздзіца, лухта, вядома, але, напэўна, чым больш неверагодная выдумка, тым лягчэй у яе верыцца. Ды да таго ж, людзям часта хочацца пачуць якую-небудзь пікантную гісторыю, вось, маўляў, і перабудоўшчык закахаўся і галаву згубіў...

Пасля свайго міжвольнага купання ў ледзяной вадзе я на два тыдні дастаткова сур'ёзна захварэў: прастуда закранула лёгкае. Таму за часткай сесіі сачыў на экране тэлевізара. Відовішча, як высветлілася, вельмі сумнае. Асабліва ведаючы, наколькі вострая сітуацыя склалася ў краіне, як важныя цяпер, неадкладна, прынцыповыя рашэнні, якія, яшчэ ёсць шанц, могуць вывесці нас з крызісу.

Помню, як Юрый Афанасьеў на першым З'ездзе народных дэпутатаў востра і вобразна ацаніў толькі што выбраны Вярхоўны Савет, назваўшы яго сталінска-брэжнеўскім. Пры ўсёй маёй павазе да аўтара параўнання ўсё-такі не пагаджуся з яго ацэнкай. Наш Вярхоўны Савет не сталінска-брэжнеўскі — гэта хутчэй завышаная, а магчыма, і заніжаная ацэнка. Ён — гарбачоўскі. Поўнасцю адлюстроўвае непаслядоўнасць, баязлівасць, любоў да паўмер і паўрашэнняў нашага Старшыні. Усе дзеянні Вярхоўны Савет прадпрымае значна пазней, чым трэба. Ён увесь час спазняецца за адыходзячымі падзеямі, як і наш Старшыня.

Менавіта таму Вярхоўны Савет не вырашыў практычна ніводнай з пастаўленых перад ім задач.

Пад канец восеньскай сесіі, як бы ў павучанне нам, у трох сацыялістычных краінах рухнуў таталітарны сацыялізм, навязаны Сталіным гэтым дзяржавам пасля вайны. І амаль у насмешку над нашымі выпакутаванымі больш як чатырма гадамі перабудовы за лічаныя дні і ГДР, і Чэхаславакія, і Балгарыя зрабілі такі скачок з мінулага наперад да нармальнага чалавечага цывілізаванага грамадства, што ўжо і не зразумела цяпер, ці зможам мы іх калі-небудзь дагнаць. Разбураная Берлінская сцяна, новыя правілы ўезду і выезду, законы аб друку і грамадскіх арганізацыях, адмена артыкулаў у канстытуцыях аб кіруючай ролі камуністычнай партыі, адстаўка ЦК, скліканне нечарговых з'ездаў партый, асуджэнне ўводу войск у Чэхаславакію — усё гэта яшчэ чатыры гады назад павінна было адбыцца ў нас, і ўсе гэтыя гады мы топчамся на месцы, з перапудам робім крок наперад і тут жа адкочваемся на два скачкі назад.

Я вельмі рады, што ў нашых суседзяў у сацкраінах адбыліся такія перамены. Рады за іх. Але мне здаецца, гэтыя перамены прымусяць па-новаму і нас ацаніць тое, што мы так горда называем перабудовай. І хутка мы зразумеем, што засталіся на Зямлі практычна адзінай краінай «перамогшага нас сацыялізму», якая спрабуе ўвайсці ў новае XXI стагоддзе з аджыўшай ідэалогіяй стагоддзя XIX.

...Самыя апошнія падзеі. Па Маскве ходзяць чуткі, што на бліжэйшым Пленуме намячаецца пераварот. Хочуць зняць Гарбачова з пасады Генеральнага сакратара ЦК КПСС і пакінуць яму кіраўніцтва народнымі дэпутатамі. Я не веру гэтым чуткам, але ўжо калі гэта сапраўды адбудзецца, я буду біцца на Пленуме за Гарбачова. Менавіта за яго — свайго вечнага апанента, аматара паўкрокаў і паўмер. Гэта тактыка яго ў рэшце рэшт і пагубіць, калі, вядома, ён не ўсвядоміць гэтай сваёй галоўнай памылкі сам. Але цяпер, прынамсі, да бліжэйшага З'езда, на якім, магчыма, з'явяцца новыя лідэры, ён адзіны чалавек, які можа ўтрымаць партыю ад канчатковага развалу.

Правыя, на жаль, гэтага не разумеюць. Яны лічаць, што простым механічным галасаваннем, падняццем рукі ўверх ім удасца павярнуць гісторыю назад.

Вядома, цыркуляцыя гэтых чутак — сімптаматычная. Вялікая краіна балансуе на лязе брытвы. І ніхто не ведае, што адбудзецца ў ёй заўтра.

Чытачу гэтай кнігі крыху лягчэй, чым мне. Ён ужо ведае, што адбылося заўтра, дзе я, што са мной.

Ён ведае ўжо, што з краінай. І што з намі ўсімі...

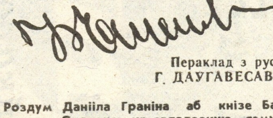

Пераклад з рускай
Г. ДАУГАВЕСАВАЙ.

Роздум Данііла Граніна аб кнізе Барыса Ельцына «Споведзь на зададзеную тэму» чытайце ў наступным нумары.

МІНСКІ АТЭП-7 ВА «БЕЛМАГІСТРАЛЬАЎТАТРАНС»

ГЭТА:

- *найкароткія тэрміны дастаўкі грузу ад склада да склада*
- *гарантыя захаванасці прадукцыі ў дарозе*
- *надзейнасць рухомага саставу*
- *высокі прафесіяналізм вадзіцеляў*
- *поспех на міжнародным*

● *поспех*

на міжнародным

РЭКЛАМА

Чырвоная змена

ТЭЛ. 32-50-01

Мінскі АТЭП-7 вытворчага аб'яднання «Белмагістральаўтатранс», доўгі час з'яўляючыся надзейным партнёрам знешнегандлёвага аб'яднання «Саўтрансаўта», прымае да перавозак экспартную прадукцыю прадпрыемстваў і арганізацый, якія маюць валютныя сродкі, паязнымі адпраўкамі ў краіны Усходняй і Заходняй Еўропы, у тым ліку Францыю, Італію, Швейцарыю, ФРГ, Галандыю, Бельгію, Данію, Аўстрыю, Грэцыю.

Перавозка ажыццяўляецца аўтапаяздамі з аб'ёмам кузава 62, 68, 74 $м^3$ грузападымальнасцю 20—25 тон.

Хуткаходныя «Мерседэсы» і «Івека», магутныя «СуперМАЗы» з тэнтавымі, цэльнаметалічнымі, нізкарамнымі паўпрычэпамі замежнай і айчыннай вытворчасці — да вашых паслуг.

За даведкамі звяртацца па адрасу:

220090, г. Мінск, вул. Алешава, 5, тэл. 62-02-11, 62-02-27, 62-14-04.

Цярністымі сцяжынкамі

УРЫВАК З АПОВЕСЦІ

Журналіст Іосіф Чарняўскі ў 30-х гадах працаваў у «Чырвонай змене». У перыяд Вялікай Айчыннай вайны служыў у радах Савецкай Арміі, ваяваў на Заходнім, Паўночна-Заходнім, Калінінскім і Трэцім Беларускім франтах. Быў палітработнікам, афіцэрам разведаддзела фронта.

Аб дзеяннях савецкіх разведчыкаў у тыле ворага напісаў аповесць «Цярністымі сцежкамі», урывак з якой мы і прапануем нашым чытачам.

I

УЖО два дні як Козараў быў у чарговым адпачынку: упарадкоўваў кватэру, рыхтуючы яе да прыходу Міраславы, з якой у яго адбыліся заручыны і пятнаццатага меркавалі пайсці ў загс.

У пятніцу, трынаццатага, Мікалай правёў Міраславу на вячэрні поезд: паехала ў родную вёску. З дзядзькам Андрэем і цёткай хацела падзяліцца радасцю — расказаць пра заручыны, запрасіць на вяселле.

З вакзала Мікалай вярнуўся дадому, калі начная цемра ахутала зямлю. На стале заўважыў запіску. Запаліў святло, узяў у рукі кавалачак паперы. На ёй было напісана: «Коля, званілі з Мінска. Табе заўтра трэба быць у ЦК. Сказалі, абавязкова. Нягледзячы на тое, што субота. Несцераў».

Кінуўся ў райком. Дзяжурны пацвердзіў тое, што было напісана ў запісцы. Мікалай хацеў пазваніць Несцераву, але дзяжурны паведаміў, што сакратар паехаў у гарнізон на вечар сустрэчы грамадзянскай моладзі з воінамі.

Усхваляваны Козыраў зняў трубку і папрасіў міжгароднюю злучыць яго з Мінскам, з ЦК камсамола.

— Дзяжурны вас слухае.

— Добры вечар... Звоніць з Палеска Козыраў. Мяне выклікаюць у Мінск. Ці нельга адкласці паездку хоць бы на два дні?

— Я гэтага зрабіць не магу. Вы ў спісе, зацверджаным бюро. Скажу болей: усё санкцыяніравана партыйнымі органамі. Справа вельмі адказная. А дзесятай гадзіне раніцы просім быць у Мінску.

— А калі я пазваню сакратару?

— Ён скажа вам тое ж самае. Гэта рашэнне не аднаго сакратара, а бюро. Вы мяне зразумелі?

— Зразумеў.

І Козыраў паклаў трубку. У задуменні зрабіў некалькі крокаў па кабінеце. Потым узяў ліст паперы, напісаў кароткае пісьмо Міраславе, паклаў у канверт, папрасіў дзяжурнага, каб заўтра аднёс па ўказанаму адрасу.

Тыдзень у сталіцы праляцеў у напружанай працы. У суботу, як толькі сцямнела, развітаўся з таварышамі і пайшоў на вакзал. Здавалася, што тут: у мітусні, хутчэй будзе ісці час.

Праз паўгадзіны Мікалай сядзеў ля століка ў сваім купэ. Адсунуў фіранкі, каб яшчэ раз глянуць на агні сталіцы. Успомнілася школа, дзе атрымаў сярэднюю адукацыю. Ад школы ў думках перабраўся на завод «Камунар», да слясарнага станка, на якім працаваў да прызыву ў Чырвоную Армію. Потым па Транссібірскай магістралі паехаў на Далёкі Усход, дзе два гады быў салдатам пагранічных войск і адначасова сакратаром камсамольскай арганізацыі камендатуры. Адтуль вярнуўся ў родную Беларусь, быў накіраваны на курсы.

І вось работа загадчыкам аргаддзела ў Палескім райкоме камсамола. Памятае, як аднойчы пазваніў Валодзя, камсамольскі важак з калгаса «Усход». Паведаміўшы, што ў суботу будзе сход, вельмі прасіў прыехаць.

— Якое пытанне выносіце на абмеркаванне? — пацікавіўся Козыраў.

— Каця Стаднюк раскажа аб паездцы на сельскагаспадарчую выстаўку ў Маскву.

— Абавязкова прыеду,—адказаў Козыраў.

На сход прыйшлі не толькі маладыя, а і члены калгаснага праўлення, камуністы. Расказаўшы пра тое, што бачыла на выстаўцы, Каця пачала гаварыць пра калгасныя справы. І раптам заявіла: «Мы дрэнна выкарыстоўваем сілы, якія нам дала прырода. Трэба ўключыць іх у справу. Карысць ад гэтага будзе вялікая».

І прыгадала, як на выстаўцы ў Маскве бачыла, праўда, у мініяцюры, ірыгацыйныя збудаванні, якія паказваюць, як у некоторых гаспадарках краіны на рэках, нават рачулках, зрабілі дамбы і з дапамогай невялікіх гідравузлоў энергію вадападаў,ператвораную ў электрычную, па правадах пусцілі на жывёлагадоўчыя фермы, на асвятленне дамоў хлебаробаў. А дзе-нідзе магутныя патокі вады круцілі млыны, колы крупарушак, сукнавалак.

— Я прапаную, — закончыла сваё выступленне Каця, — пашырыць рэчышча нашай Паненкі. У дэфіле, што пераразае груды, зрабіць дамбу. Балота расчысціць. Атрымаецца добры вадаём, будзе свая, хоць і невялікая, электрастанцыя.

Уцяміўшы сутнасць ідэі Каці, прамоўцы гаварылі і пра рыбныя стаўкі, пра тое, каб стварыць гусіную і качыную фермы, пра развядзенне андатры — вадзянога звярка з каштоўнай футрай. Дружна ставілі пытанне аб стварэнні стадыёна з басейнам для спартыўных спаборніцтваў. У пастанове сходу запісалі: «Прапановы Кацярыны Стаднюк адобрыць...»

На чарговым сходзе моладзі план канкрэтных работ, складзены камітэтам камсамола, быў аднагалосна зацверджаны. Самым старанным работнікам па добраўпарадкаванню Паненкі быў Валодзя—той самы, які прасіў «апусціць якар ля сэрца» Каці. Той нязграбны жарт яна даравала юнаку. Праўда, не адразу. Калі другі раз ён прызнаваўся ў каханні, Каця паставіла ўмову: «Дагоніш на спаборніцтвах у плавальным басейне, то, магчыма, і скажу «так». А потым яны пажаніліся. Добрая атрымалася пара.

За «Усходам» памяць павяла Мікалая ў калгас «Шлях да камунізму». Тут, у пакінутым асаднікам доме, камсамольцы абсталявалі клуб са сцэнай. Створаны імі драматычны гуртох падрыхтаваў спектакль па п'есе Янкі Купалы «Раскіданае гняздо». На раённым аглядзе самадзейных калектываў гурток гэты заняў прызавое месца, абставіў нават многія гарадскія калектывы.

Але Козыраву даводзілася займацца не толькі гэтымі пытаннямі. Раён быў прыгранічны, а гэта патрабавала самай пільнай увагі да аховы рубяжоў Радзімы. Трэба было лавышаць пільнасць не толькі пярвічных камсамольскіх арганізацый, але і ўсяго насельніцтва, нават дзяцей.

У памяці Мікалая ўсплыла такая незвычайная гісторыя. Летам мінулага года, калі дарослыя паехалі на аддаленыя сенажаці, каля вёскі Утыкалы з'явіўся невядомы чалавек. Падышоўшы да чарады дзяцей, якія гулялі ў лапту, незнаёмец запытаў: «Хлапчукі, у якім баку граніца?» Гульня спынілася, малыя сабраліся вакол чужака. Ён паўтарыў сваё пытанне. «Там»,—амаль што хорам адказалі хлапчукі, паказваючы рукамі ў процілеглы ад граніцы бок. І пачалі цікавіцца, адкуль ён прыйшоў, куды бярэ кірунак. А адзін з хлопчыкаў, крыкнуўшы «Бывайце, хлопцы, мяне мама чакае!», пабег у вёску.

Нечаканы госць, азіраючыся і аглядаючы мясцовасць, блытана адказваў малышам.

А мінут праз дзесяць убачыў; з вёскі ідуць два дарослыя і той малы, што пабег да маці.

— Ну, жэўжыкі, мне пара!—і незнаёмец паскораным крокам рушыў у бок граніцы. Але тут яго нагналі старшыня і сакратар сельскага Савета. Пад канвоем завялі на пагранічную заставу.

Гэта быў пераапрануты ў грамадзянскую форму камандзір штаба пагранічнай акругі, які спецыяльна прыбыў на заставу правяраць пільнасць мясцовага насельніцтва. Начальнік заставы хітравата кіўнуў «незнаёмцу»: «Ну, як, перакаваліся, якое пільнае ў нас насельніцтва?» —і абодва рассмяяліся.

Заўсёды быць пільным! Гэтай мэце прысвячаліся і спецыяльныя гульні, прапанаваныя забаўнікамі з пагранатрада і актыўна падтрымання райкомам камсамола. У адну з такіх гульняў, як памятаў Козыраў, былі расстаўлены маладзёжныя пасты на галоўных магістралях, што вялі ў Палеск.

Майская нядзеля. Паток фурманак, гружаных рознай спажывай, накіроўваўся ў горад, на кірмаш. Ехалі сем'ямі: мужчыны з жонкамі, дзецьмі. У незнаёмых камсамольскія пасты правяралі дакументы. Усё ішло гладка. Але паставыя ведалі, што сярод сялян маскіруецца «шпіён» і яго трэба было выкрыць.

«Шпіён» мінаваў два пасты, але ля самага горада быў выкрыты і затрыманы. Правяраючы даведку з месца работы, камсамолец Мікалайчук (трэці пост) заўважыў адну маленькую недакладнасць: у дакуменце было ўказана, што ён выданы 29 лютага 1941 года, але ж вядома, што такі лютаўскі дзень бывае толькі ў высакосны год.

Прыгадалася Козыраву і тое, як вяртаючыся з калгаса «Авангард», зайшоў у Глінскі сельсавет, каб пазваніць у райком камсамола. І тут сустрэўся з Данутай Асмалоўскай, якую нядаўна выбралі старшынёй выканкома сельскага Савета.

— Як працуецца?—запытаўся.

— Прывыкаю. Паступова акунаюся ў праблемы, вучуся, каб спраўляцца з ускладзенымі абавязкамі.

— Гэта добра, хвалю. А што новага ў вас?

— Ды, уласна кажучы, нічога цікавага не было. Хіба што...,—яна спынілася, быццам адшуквала словы, каб больш выразна выказаць свае думкі.

— Што — толькі?

— Ды вось учора рэгістравалі шлюб адной пары.

— Дык гэта ж цудоўна, што грамадзяне ідуць да вас дзеля гэтага.

— Добра яно то добра. Але смешна, што маладая старэйшая за маладога на дваццаць гадоў.

— Хто ж яна?

— Мясцовая хутаранка. А жаніх здалёк, недзе з-пад Брэста.

Паведамленне насцярожыла Козырава. Праз тыдзень, перад пачаткам нарады камсамольскага актыву раёна, ён запрасіў да сябе Асмалоўскую. Данута даведалася, што яе сігнал быў правераны органамі НКДБ. Аказалася, што малажавы муж хутаранкі—дзяржаўны злачынец, забіў дэпутата Вярхоўнага Савета рэспублікі, жыў пад чужым прозвішчам, па дакументах, украдзеных у Брэсцкім рамесным вучылішчы.

Прыклад, які заслугоўвае ўвагі камсамола. І пра яго Козыраў падрабязна расказаў на нарадзе сакратароў пярвічных арганізацый. Тут жа начальнік Палескага ўпраўлення НКДБ уручыў Данyце Асмалоўскай падарунак—іменны наручны гадзіннік.

АД УСПАМІНАЎ аб справах камсамольскіх у Палескай арганізацыі Мікалай зноў вярнуўся да выкліку ў Мінск, адкуль зараз вяртаецца дамоў.

«Так, паводле слоў сакратара ЦК, выказаных ім у гутарцы, мяне чакае перамена месца работы. І, бадай, не толькі месца. Новым будзе і сам профіль работы... Куды мяне хочуць перакінуць?»,—Козыраў спрабаваў гэта высветліць, але сакратар ухіліўся ад прамога адказу. «Прыедзеце на месца,—успамінаў Мікалай яго словы,—і вам скажуць усё ў райкоме. Прычым не ў камсамольскім, а ў райкоме партыі, як камуністу», Хіба пасля такога адказу задасі новае пытанне?

Мікалай не ведаў, што ў час яго знаходжання на семінары паміж Мінскам і Палескам адбылася размова кіруючых таварышаў. Пазваніў сакратар ЦК КП(б)Б у райком. Пацікавіўшыся падрыхтоўкай раёна да ўборкі ўраджаю, быццам між іншым запытаў:

— У вас ёсць камуніст Козыраў?

— Так, працуе ў камсамоле.

— Ну і як?

— Перспектыўны таварыш. Думаем забраць яго ў райком партыі загадчыкам аргаддзела.

— А чаму да гэтага часу так не зрабілі?

— Партстажу не хапала.

— А так работнік ён варты?

— Нават вельмі. Для нашага пагранічнага раёна сапраўдная знаходка. Дзякуй, што прыслалі яго сюды.

— Тады вось што, слухайце мяне. Наркома дзяржаўнай бяспекі рэспублікі папрасіў адпусціць Козырава ў яго органы. Цэнтральны Камітэт даў згоду на гэта. Калі Козыраў прыедзе з семінара ў Палеск, дайце яму магчымасць здаць камсамольскія справы і адразу ж адпраўце ў сталіцу.

— А як жа быць з загадчыкам аддзела райкома партыі?

— Калі не знойдзецца ў раёне, прышлём.

На гэтым размова скончылася: яна змяніла па сутнасці профіль работы Козырава.

...«У РЭШЦЕ РЭШТ, у рэшце рэшт, у рэшце рэшт»,—адстуквалі колы цягніка. Не распранаючыся, распусціўшы толькі каўнер гімнасцёркі, Мікалай прылёг на лаўку. Вагон раўнамерна пагушквала, і Козыраў заснуў.

Прачнуўся нечакана. Яго разбудзіў якісьці гул. Вагон здрыгануўся. Моцны штуршок скінуў Мікалая на падлогу. Балюча стукнуўшыся аб суседнюю лаўку, усхапіўся. У вагоне стаяў страшэнны шум. Козыраў выбег у калідор. Прабіраючыся праз стоўпатварэнне, усхваляваны праваднік рухаўся да дзвярэй.

— Грамадзяне! Усім выйсці з вагона,—усхвалявана паўтараў ён.

— Што здарылася?—спытаў у праваднікa Козыраў.

— Бамбяць, бамбяць!

Козыраў зразумеў, што пачалася вайна, пра магчымасць якой ім гаварылі на семінары.

Далей цягнік на захад не ішоў. Козыраву спадарожным транспартам давялося вяртацца ў Мінск.

Іосіф ЧАРНЯЎСКІ

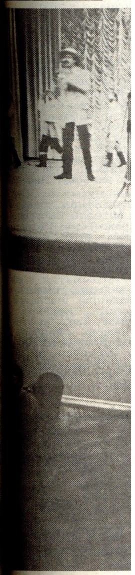

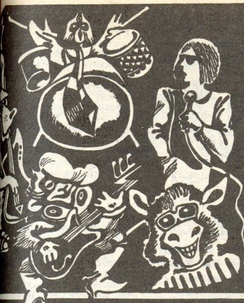

МУЗЫЧНЫ ВЫПУСК

НОТНЫ АРКУШ

№ 18 (165)

...асалон

...упае «Жывіца».

Фота П. Уладзімірава.

АДКРЫТЫ ЛІСТ ДА НАМЕСНІКА МІНІСТРА КУЛЬТУРЫ БССР У. П. РЫЛАТКІ

Не паспелі прасохнуць подпісы на лісце т. Сігунова з фірмы «Мелодыя», які ён накіраваў на мой адрас, як рэдакцыя газеты «Чырвоная змена» атрымала новы—рэагаванне на артыкул «Аб'яднаем намаганні» за Вашым подпісам. Добрая нагода для аналізу абодвух.

Вы, шаноўны У. П. Рылатка, у сваім лісце паведамляеце пра запіс на студыі славутага «Полацкага сшытка». Але ж чаму ў лісце з фірмы «Мелодыя» пра яго не згадваецца? Мо таму, што на слэнгу кіраўніцтва «Мелодыі» словы «запісаць» і «выдаць» азначаюць не адно і тое ж? З гэтага парадоксу выцякае толькі тое, што «Полацкага сшытка» беларускія слухачы не дачакаюцца яшчэ год. Ратуе толькі тое, што «Полацкі сшытак» — твор вечны...

Шкада, што намеснік міністра культуры БССР робіць выгляд, што міністэрства мае нейкія адносіны да запісу альбома «Уліса», які зроблены ў Польшчы. Шкада, што ён робіць выгляд, быццам бы пераклаўшы на беларускую мову назву альбома «Сузорья» «Сентябрьская река», ён зробіцца больш беларускім, што «Гіт-парад» «БМ» можна назваць нацыянальным. На адну песню на роднай мове там запісана тры на «інтэрнацыянальнай»... Навошта хлусіць выканаўцам, слухачам і самім сабе? Мо больш прадукцыйна паставіць пытанне перад міністрам культуры т. Вайтовічам пра тое, што трэба будаваць сваю студыю, дый выходзіць на прамыя сувязі з заводам па вытворчасці плыт у Рызе? Хопіць быць у залежнасці ад «Мелодыі».

Ёсць у Вашым лісце і абнадзейваючыя ноты: «...Ствараюцца ўмовы для пачатку работы такой студыі...». Але ці будзе гэта сапраўдным выйсцем са становішча, калі яна будзе створана на грошы аднаго калектыву, на грошы, якія зароблены ўпартай працай і дзякуючы выканаўчаму майстэрству аркестра Міхаіла Фінберга? Напрыклад, я ўпэўнены, што гэтыя музыкі набудуць сабе такую студыю і паспяхова будуць запісваць свае шматлікія джазавыя і эстрадныя творы. Але ці будуць адчуваць сябе гаспадарамі ў ёй іншыя выканаўцы, хто яшчэ не мае валютных заробкаў?

Генеральны дырэктар «Мелодыі» В. Сухарада ў артыкуле «Знаки нотные и денежные» («Известия» ад 2 жніўня) не знаходзіць ніводнага слова ў падтрымку нацыянальнага мастацтва рэспублік. Але, сканцэнтраваўшы ўвагу на самых «хворых» для яго пытаннях — фінансавых — гучна дакляруе: «Мы, «Мелодия», не жаждем монополии. Пусть появятся конкурирующие фирмы — в условиях конкуренции работа будет более спорой...».

Вось так. Шляхі адчынены. Толькі пасля праведзенай «экспрапрыяцыі» ў 1961 годзе праз 30 гадоў кіраўніцтва «Мелодыі» дазволіла «шматпартыйнасць» грамзапісу. Як у выпадку са шматпартыйнасцю палітычнай, фірма «Мелодыя» сваёй маёмасцю, зразумела, дзяліцца не збіраецца. Маўляў, вы там у рэспубліках стварайце, што хочаце, а ў нас свае справы!

Наспела неабходнасць зноў вярнуцца да першаснага сэнсу словазлучэння «культурнае будаўніцтва», скараціць да неабходнага мінімуму колькасць дарагіх, але бесперспектыўных мерапрыемстваў у галіне культуры, а на зберажоныя грошы і валюту распачаць будаўніцтва важнай культурнай установы — Беларускай дзяржаўнай студыі грамзапісу. Без яе не задаволіць нарастаючы попыт на беларускі нацыянальны грамзапіс. Без яе не стварыць інстытут нацыянальнай тэлевізіі і радыё. Без яе не ўліцца ў еўрапейскі камунікатыўны працэс, не аднавіць наш сапраўдны культурны суверэнітэт!

З павагай
Анатоль МЯЛЬГУЙ.

...атак

...УХ УЖО НЕ СПЫНІШ

...ыніўшы дзверы ў ... дзе звычайна ...ца ...аназменаўскае» ...днанне ...іцы», я пачуў ...тары. Сярод ... маладых ...аў сядзеў хросны ... беларускіх ... — Сяржук ...ў-Воюш, ...ваючы ...айную для сябе ...слухача.

Спявала невядомая мне дагэтуль дзяўчына, акампануючы сабе на гітары:

Я спрабую знайсці дзе-нідзе сваё выйсце,
На пясочку свой дом пабудую,
Дах пакрыю аджыўшым век лісцем,
Паспрабую, авось пашанцуе
Журавінавы колер, ды крык жураўліны,
Ды журба, ды жабрацкая годкая доля.
Дачакаюся ўлетку мо вольнай часіны,
А пакуль што няволя, няволя
На ілбе задуменна адбіта пячатка,
Адцурацца нягожа, застацца — нягожа
Адплачу я увосень слязьмі ўсе падаткі,
А вясною — няможна, няможна...

Неўзабаве пачуў і маналогі маладой паэткі з гітарай.

«Вольга Акуліч, 17 гадоў. Самая звычайная біяграфія. Жыву ў Мінску, дзе скончыла самую сярэднюю школу, зараз вучуся ў БДУ. З дзіцячага ўзросту ўсе лічылі, што ў мяне няма ні слыху, ні голасу, таму ніякай музычнай адукацыі я не атрымала. Але неяк вырашыла, што мне трэба вывучыцца іграць на гітары, што і было зроблена...

...Напэўна, я дрэнна прыстасаваная да ўсялякіх клубаў. Калі з'яўляюся туды са сваімі песнямі на беларускай мове, усе робяць здзіўленыя вочы і кажуць: «А почему по-белорусски, если можно по-русски?» На што я звычайна адказваю: «А чаму не наадварот?» Пішу, спяваю сама. Калі спрабавалі арганізаваць тэатр «Сябрына» — крыху была ў ім. Пачалі мяне «выцягваць», але ж гэта несур'ёзна...»

ПЕРШЫ АЎТАРСКІ КАМЕНТАР: Як высвятляецца, мы ўжо бачыліся раней. У час аднаго з першых канцэртаў «Сябрыны» на сцэну выйшла дзяўчына ў вышыванай кашулі і заспявала нешта наконт улады салавецкай. Новы ўздым кан'юнктуршчыны ці спроба стварэння беларускага лагернага фальклору? — падумалася мне тады.

Зноў маналогі:

«...Мала хто ў нас чытае вершы, за выключэннем невялічкага кола аматараў. А бардаўская песня — гэта ж плынь паэзіі. Слова сказанае, тым больш заспяванае, зусім інакш даходзіць да свядомасці. Музыка тут не адыгрывае такой ролі, як на эстрадзе. Асноўнае — гэта тэкст. У бардаўскай песні ёсць розныя плыні, але свае словы, свая музыка — тым яны і каштоўныя. Вось я сама займаюся рамансамі і больш ні на што не прэтэндую. Раманс — гэта і ёсць бардаўская песня мінулага стагоддзя, а ў нас гэты напрамак амаль не распрацаваны. Тут няма вялікай глыбіні думкі, нейкай асаблівай філасофіі — гэта пачуцці...

...Прыклады? Дык зараз жа ў нас у асноўным спяваюць мужыкі. Няўжо мне — з іх браць прыклад? Атрымаюцца рамансы ў маршавым стылі...

...Тое, што пішу, не афішырую. Я ж у час лекцый не спяваю, спяваю сярод тых, хто мяне добра ведае. Альбо калі гэта нейкі канцэрт, дык людзі ведаюць, што хочуць пачуць...

...Калі напішаш нешта не надта ўдалае і чуеш пра гэта ад іншых, дык спачатку крыўдуеш, а потым—нічога. Асабліва, калі пройдзе нейкі час, ну месяц які.

...А тое, што падабаецца самой?»

«...А тое, што падабаецца самой?»
Не чакаю, не ўзгадваю,
Ён паехаў далёка...
Яблык падае з яблыні,
Не прыходзіць палёгка.
Тут блукае па восені
Пах бурштынавых хвояў,
І здаецца мне — возера,
А ў глыбі — мы з табою.
Зверху — неба ў сто колераў,
Знізу — кветкі-каменні...
Мы з табою у возеры,
А ў жыцці — нашы цені.

ДРУГІ АЎТАРСКІ КАМЕНТАР: лірык Камоцкі, рамантык Мельнікаў, ваяр Сокалаў-Воюш, узыходзячая зорка Лера Сом — іх зусім няшмат, беларускіх спяваючых паэтаў. Але рух, які пачаўся, ужо не спыніць. І, можа здарыцца, на роўных з гэтымі імёнамі загучыць новае — Вольга Акуліч.

У. ПАНАДА.
Фота аўтара.

Новае імя

ТРАПНАЯ ПОЛАЦКАЯ «ДЗІДА»

У АДНЫМ з вільготных полацкіх сутарэнняў гэтая сцэна паўтаралася амаль штовечар на працягу двух месяцаў 1986 года.

Прыгінаючыся і прытрымліваючы фуражкі пад нізкімі вушакамі, уваходзілі людзі ў сініх мундзірах. Рэпетыцыя перапынялася: апошні ўдар барабаннай палкі, апошні ўскрык гітары.

—Маладыя людзі, дзе вы ўзялі гэты ўзмацняльнік?

Самы моцны ўзмацняльнік быў у сола-гітарыста на чатыры ваты. У астатніх — аднаватныя...

—Самі зрабілі.

—А дэталі адкуль?

— Набылі ў краме.

—Добра. Пакажыце квіткі.

Магутная логіка, праўда?

Набіты тavailable таварнымі квіткамі поліэтыленавы мех пакорліва адчыняў свае нетры перад стырнавымі парадку. Напэўна, яны мелі добрыя веды ў электроніцы, бо фактычна былі вымушаны ствараць «квітковыя макеты» рознай аўдыятэхнікі. Вечар за вечарам. Да той пары, пакуль камсамольскі гарком не дапамог з дазволам на музычнае сутарэнне. Праўда, у хуткім часе яго абакралі.

Раней, у 1983-м (памятаеце, як у той час адносіўся да року афіцыёз?), было другое сутарэнне—больш цеснае. І залівала яго славута. Замест накрыўкі на пральную машыну нацягвалі кавалак гумы ад аўтамабільнай камеры. Іграць на гэтым збудаванні трэба было абрэзкамі паўдзюймовых труб, якія прымацоўваліся да рук барабаншчыка, бо такая «палачка» і забіць магла... А гітары выразалі з ДСП... Ды толькі гэтым савецкіх рокераў не здзівіш...

Упершыню я ўбачыў і пачуў гурт «Дзіда» ў мінулым годзе. Тагачасная яго назва была «Стрэс», і ён упершыню ўдзельнічаў у Наваполацкім фестывалі маладзёжнай песні, нататкі аб якім я пачаў так (прашу прабачэння за аўтацытаванне): «Некаторыя наведвальнікі рокканцэртаў скардзяцца: што можна разабраць, якія словы і думкі можна зразумець у такім грукаце? Заўважым адразу, што і опера ў гэтым сэнсе таксама кульгае. Да таго ж, многае залежыць ад асабістага штукарства гукааператара і вакаліста. А калі на сцэне знаходзіцца полацкі гурт «Стрэс», то неразборлівасць слоў нават да лепшага, бо гледачоў трэба шкадаваць. Да таго ж музыкай «Стрэс» таксама не парадаваў, сыграўшы аднастайнае падабенства спід-металу з неапраўданымі сходамі сола-гітары ў арт-рок. Немыя крыкі ў мікрафон успрымаліся яўным анахранізмам, і было падобна на тое, што хлопцы кагосьці парадзіруюць. Затое экспрэсіўны барабаншчык Віталь Лосеў атрымаў прыз лепшага інструменталіста...»

За год «Стрэс» ператварыўся. Здзіўляе? Ніколькі. Усё заканамерна, суадносна з дыялектыкай: дзякуючы шматгадовай напружанай працы «плод», нарэшце, выспеў, колькасць перайшла ў якасць. На цяперашнім Наваполацкім рок-фэсце хлопцы ігралі так, што ў маёй рэцэнзіі з'явіўся выраз: «Было б узнагарод больш, іх смела можна было б даць гітарыстам і барабаншчыку... «Стрэса», якія ў хуткасці намераны пераўзысці калег — доменшчыкаў з «Металікі».

А як яны навучыліся мяняць рытм! З «галопу» раптам пераходзяць на «крок», зноў узрываюцца, кідаюцца «з месца ў намёт» — вялікае штукарства. І ўсё гэта нягледзячы на змену барабаншчыка: Лосеў, не маючы магчымасці карміць сям'ю пры хранічным рокерскім жыцці без сродкаў, вымушаны быў перайсці на рэстаранную халтуру. За здвоенай ударнай устаноўкай яго змяніў цёзка па прозвішчы Дзёмін. Паверце на слова: глядзець на тое, што ён выраблае пад час канцэрта з-за кулісаў, — відовішча, ад якога цяжка адарвацца. Трохі рыторыкі: дзе «Дзіда» адшуквае такія таленты? І ці з'яўляецца залогам поспеху дэбют на пральнай машыне? Калі так, дык вельмі крыўдна, бо зараз складаную бытавую тэхніку не знайсці і днём з агнём.

Выкрышталізаваўся стыль гурта. Важак і рытм-гітарыст «Дзіды» дваццаціпяцігадовы Валерый Воліс, не задумваючыся, сказаў мне: «Мэта чыста музычнага плана—іграць трэш, нестандартную музыку, пазбаўленую звыклых гармоній». Нездарма любімыя каманды «носьбітаў дзідаў» — «Маторгэд» (у сэнсе вакалу), «Металіка», «Слэйер», а з «хатніх»—«Круіз» (у інструментальным сэнсе). У класіцы хлопцы дружна аддаюць перавагу І.-С. Баху.

Салідарызуюся з імі. Трэш—метал дысгарманічны і «засмечаны» толькі дзеля непадрыхтаванага слухача, бо карані гэтых скрыгочучых гармоній можна заўважыць і ў сімфамузыцы, і ў народнай. Колькі б ні было галін у музычнай культуры, ствол у гэтага волата адзін, агульны.

26 чэрвеня ў Полацку адбылося выступленне танцораў ансамбля «Васілёк», які прадстаўляў беларускую дыяспару ў ЗША, а таксама фальклорнага ансамбля «Жывіца» з салісткай Валянцінай Пархоменка. На наступны дзень Воліс прызнаўся, што пад час гэтага канцэрта ў яго ўзнікла настойлівая думка зрабіць трэшавую рэч з фрагментаў пачутых беларускіх народных кампазіцый. Не бяруся прадказваць поспех, але рок ведае мноства прыкладаў нараджэння выдатных гітаў на аснове спрадвечных традыцый: «Шыбеніца» «Лэд Зэпелін», «Дом узыходзячага сонца» «Энімалс»...

Здаецца, крокі ў гэтым кірунку ўжо зроблены, і справа не толькі ў змене назвы. Тэкст мацнейшага з баявікоў «Дзіды» напісаны асабіста лідэрам В. Волісам на роднай мове і на дзве галавы вышэй узроўню ранейшых рускамоўных:

Азірніся вакол,
Ты ўбачыш крыжы,
Твае думкі і твар
Перакрэслюць яны.
Перакрэслюць цябе,
Калі ты не такі,
Не такі, як усе,
Як яны, крыжакі.

Няцяжка здагадацца, каго Валерый празваў крыжакамі, гэтым прозвішчам спрадвечнага ворага беларусаў. Хоць беды, прынесеныя прыслужнікамі бюракратычнага таталітарызму, непамерна большыя і не маюць аналагаў у гісторыі.

Два свежыя нумары праграмы—на прыгожую і трохі дэкадэнцкую лірыку палачанкі Леры Сом. Здзіўляючая спроба склеіць несумяшчальнае. Паспрабуйце ўявіць, як у трэшы будзе гучаць наступнае:

Я зноў
Ліст напішу, спалю...
Сто слоў...
Трэба заснуць. Сплю.

Альбо вось гэта:

Чырвона ў свеце, чырвона
Крывёй у чарноце спалёнай...
Ад пахавальнага звону
Хто мне будзе заслонай?

А хлопцы з «Дзіды» сумелі не толькі ўявіць падобнае, але ўжо нават абкаталі зробленыя рэчы: 1 ліпеня ў Полацку адбылася прэзентацыя «Дзідай» абноўленай праграмы і новага вакаліста. Аляксандр Калеснік, голас якога не саступае, магчыма, пачатковаму «маторгэдаўскаму», назіраў з глыбіні залы, як жанглюе мікрафоннай стойкай дваццацігадовы Мікола Балбас у рваных штоніках да кален. Апошні, дарэчы, праходзіў іспыт у «Дзіду» раней, але творчыя пошукі былі перапынены арміяй: прыкра, але службу Мікола адбываў не ў Полацку, а ў далёкім Тбілісі. Прафесіяналізму і артыстызму яму яўна не хапае: хочацца верыць, што не за гарамі той час, калі нашы прызыўнікі будуць адбываць жаўнерскую службу бліжэй да хаты і меншым лікам.

Апантаны напор інструменталістаў «Дзіды» і сцэнічная вольнасць Балбаса ўсё ж «завялі» інфантыльную полацкую грамаду. Ды так, што частка фанаў, усе чамусьці ў беленькіх кашульках і цёмных штоніках, ускочыла на падмосткі і там, выкручваючыся, адводзіла душу. У знак падзякі за гарачы прыём лідэр-вакал даў завадатарам уволю пакрычаць у мікрафон, што яны і выкарысталі на ўсю катушку.

Пасля бурнага фіналу твары прываблівых «носьбітаў дзід» літаральна свяціліся — перада мной стаялі ашаломленыя. Сапраўды, толькі такім пад сілу вынесці ваўчынае жыццё савецкага рок-музыканта — без «апарату» і нават без правоў зарабіць прыстойныя інструменты. У мінулым «Дзіда» двойчы спрабавала атэставацца, але ў адпаведнай камісіі гурту ўказвалі на тое, што рок — наркотык для моладзі, а наркотыкі, маўляў, у нас забаронены. Ну чым не падстава — узяць ліст паперы і накідаць верш пад назвай «Крыжакі»?!

Добра, што загадчыца клуба Полацкага мясакамбіната Тамара Аляксандраўна Гілёва выдзеліла хлопцам памяшканне, а то да гэтага часу цягаліся б па сутарэннях. І яшчэ адной мілай, добрай жанчыне глыбока ўдзячны суровыя на першы погляд трэшавікі — загадчыцы культмасавага сектара ПК аб'яднання «Шкловалакно» Ларысе Аляксандраўне Шуханковай. Без яе першаліпеньскі канцэрт быў бы сарваны.

...Акрамя Воліса, у камандзе яшчэ два моцныя хуткасныя гітарысты: сола—Аляксандр Цярэшка з выпіраючым на канцэртах з левага пляча рогам (кароўім ці бычыным, аўтар не разабраўся) і бас — Уладзя Крусанаў, цудоўна дапаўняючы крутога бубнара і ветліва выстаўляючага з залы заблудзіўшых прыхільнікаў «Маскавага лая»... Цікава, ці ўжывуцца адразу два вакалісты, з'ява незвычайная для трэш-метала? Няўжо раздзеляць партыі і запяюць на два галасы — га, калі паспрабаваць?

ДЫРЭКТАР Наваполацкага рок-клуба С. Анішчанка называе іх «беларускай «Металікай»; што ж, час пакажа.

В.Воліс кажа пра «Дзіду» так: «Сабраліся аднадумцы. Мы думаем у адным кірунку. Мець бы хоць 50—100 фанаў—дзеля гэтага ўжо варта іграць».

Фанаў у іх больш...

Аляксандр ЛЕЙТМАН.
Фота Сержука **КУЗІНА.**

Фанатэка

«МАШИНА ВРЕМЕНИ»
«ПАЛЯУНІЧЫЯ НА УДАЧУ»
Кісмет Рэкордс/Ар Сі Эй, 1982

Сёння, калі каманда Андрэя Макарэвіча, хоць і страціла былую папулярнасць, але мае ў сваім актыве добры тузін стэрэафанічных дыскаў-гігантаў ды процьму відэакліпаў і канцэртных выступаў, варта прыгадаць, што роўна дзесяцігоддзе таму гэта быў адзін з найбольш папулярных і — разам з тым — найбольш праследаваных афіцыйнай прэсай рок-гуртоў краіны. І першы свой альбом «Машина времени» вымушана была выдаваць не на радзіме, а ў ЗША. Кружэлка мела назву «Паляўнічыя на ўдачу».

Сам выхад яе ў 1982 годзе паклікаў за сабой хвалю разгулу журналісцкай рэакцыі на рок-фронце: «Рагу з сіняй птушкі» В. Астаф'ева, Р. Сонцава і іншых («Комсомольская правда», № 85 ад 11.IV.1982), «Фальшывая душа» Ю. Смялкова («Комсомольская правда», № 198 ад 29.VIII.1982), «У палоне музычнае моды» У. Чачына («Известия», № 260 ад 17.IX.1981), «Хай слушным будзе шлях» А. Камарова і У. Кавалёва («Собеседник», № 3 за сакавік 1984 года), «Песні на падпітку» В. Соніна («Смена», № 16 ад 23.1.1985) і г. д.

Самае цікавае, што большасць песень, якія натхнялі гэтых аўтараў на палымяныя загалоўкі іхніх опусаў, да сённяшняга дня ўжо выдадзены масавым тыражом на дысках фірмы «Мелодыя» і — о дзіва! — не выклікаюць ужо гэтак аднадушнага абурэння прэсы. Вось толькі «Сіняя птушка», з якой спрабавала згатаваць рагу група расійскіх пісьменнікаў, паэтаў і музыкаў, ніяк не здолее вярнуцца з эміграцыі. А менавіта ж яна, калі заўважылі, дала назву амерыканскаму альбому «Машины...».

Мы — охотники за удачей,
Птицей цвета ультрамарин.

Быў час, калі па горадзе немагчыма было прайсці квартала, каб не пачуць гэтай «Сіняй птушкі». Дый хацелася ж пачуць. І хоць не было дыскаў, але былі магнітафоны.

Акрамя гэтага супер-гіту, у першы альбом «Машины времени» ўвайшлі і папулярныя яе шлягеры «Новы паварот», «П'яны месяц», «Балаган», «Змытыя фарбы», «Швейцар» і лідэры рокавых гіт-парадаў «Каго ты хацеў здзівіць?», «Падзенне —узлёт», «Змяняюць нас часіны», «Дзень нараджэння», і тыпова бардаўскія, выкананыя ў рок-стылістыцы, балады «Снег», «Абяцанкам я не верыў», «Сонечны востраў», «У старой хаце».

У прадмове да гэтага нью-йоркскага выдання гаворыцца: «Машина времени» — лепшае, што стварыла рок-музыка ў Расіі. Перад вамі першы лонгплэй легендарнага ансамбля з Масквы. Песні, сабраныя на гэтым дыску, ахопліваюць больш чым дзесяцігадовы перыяд».

«ФЭЙСФУЛ БРЭС»
«ЗОЛАТА І СЛАВА»
Маўзалеум, 1984

Фірма «Маўзалеум» заваявала славу самаадданага прапагандыста і папулярызатара музыкі хэві-метал у свеце. У нашай «Фанатэцы» ўжо прадстаўлялася яе прадукцыя: дыскі рок-гуртоў «Варлок» (ФРГ), «Кілер» (Бельгія), «ТСА» (Польшча) і іншых. Сёння прыгадаем яшчэ адну яскравую зорку заходнегерманскага камерцыйнага хэві-рока—рок-гурт «Фэйсфул Брэс», што ў перакладзе на белар... ву азначае «Аддан... не».

Магчыма, многім ... аматарам рок-музыкі ... выканаўцы мала што ... Тады прыгадаем імя ... дзюсера — Удо Дыр... Зразумела, цяпер ужо ... ваеце зорку першай ... «Асэпт». Так, Удо Д... дэр, былы «асэптавец» ... Міхаэлем Вагенерам ... раваў гэты альбом гу... фул Брэс» з Вітэна.

У склад гурта ўвах... каліст і бас-гітарыст ... Мікус, гітарыст Энд... ніг, бубнач Юрген Д... ды яшчэ адзін гітар... вянскім прозвішчам ... Пётр Стабенаў.

Стылістычна «Фэйс... нічога новага ні ў хар... музыку ўвогуле не ў... якасна і самааддана ... та накшталт «Блэк с... сапраўды «самааддан... не» вакол хард-рока ... сабачая павага да г... ўсё ж — зроблена як...

Асноўны кампазіта... — Хейнрык Мікус. ... тыў абавязаны ка... «Не адчуваю ... навіс... роль рока», «Разбура... маў» (на вершы Дзю... «Золата і слава» (на в... генера), «Не дражні ... вершы Стабенава). Ня... і сам Хорст Стабенаў ... сэрцаў» і «Прынцэса ... (на вершы Дзюстэрло... грай гульню» (на ўлас...

Тонкае адчуванне ... зыкі, эмацыянальнасц... структуры, выразнас... дычнага малюнка — ... рысы творчасці гэтага ... та. Тэмы, на жаль, б... традыцыйныя. Бадай, ... катэчны варыянт хэві...

Акрамя музыкантаў ... ву, над альбомам пра... той жа Міхаэль Ваген... ці гукарэжысёра, Патр... як мастак, што пра... тытулам вокладкі, і ... Х'юкі Гепке, які афор... ротны бок канверта.

Вынік атрымаўся з ... музыка заходнегерман... гурта захапіла дыскат... гіі, Францыі, Польшчы, ... кага Саюза, але... выда... вай творчасць «Фэйсф... не назавеш. Мабыць, ён... га і не імкнуўся, зра... факт: «якасная», «пра... музыка калектыву па... забывацца.

«Азы...
«ПАКАРАННЕ С...
Тонпр...

«Рокса», «Ву Бу Д... тэр», «Цільт», «Азыль П»... рад ці гэты пераліквыш... ворыць шырокай публіц... што найбольш адданым ... рам польскага року. Але ... нія не маюць у сваіх ф... фічных калекцыях ды... гантаў названых выка... бо такіх і не выдавалася.

Аднак, каб з выдава... сінглах фанаграм скласт... бом штосьці накшталт ... скія зоркі на саракапятк... бы атрымаўся не менш ... вым, чым, напрыклад, ... патруль» — «Маанама», ... —«Лэйды Панка», «Бяс... ны» — «Лёмбарда» і г. д.

У гурта «Азыль П» ... адна кампазіцыя на ... «Топ-84» ды ажно два ... саракапяткі, адзін з ... сёння і прадстаўляем.

«Азыль П» — гэта не ... шае, як «Азыль палі... што ў перакладзе на бе... кую мову азначае «Пал... прытулак». Назва як бы ... крэслівае сацыяльна-пу... тычны накірунак творчас... та. Стылістычна ён схіль... сімбіёза гард-уэйв (цяжкая ... ля).

Кампазіцыя «О,Ліля» ... прысвечана простай тэм... хання, але прымушае зад... ца, што робіцца з гэтым ... лым пачуццём ва ўмовах ... мічнай разрухі. Ці мацнее ... ці тухне ў гэтыя шэрыя ... Пра гэта разважае «Азыль ...

А твор «Пакаранне смер... змрочны, напружаны, паво... блюз, фігуральная алегорыя ... чалавека, ад якога не ... жыцць ягоны ўласны ... «Азыль П» даследуе псіха... ны стан гэтага чалавека.

Музычны выпуск «Нотны аркуш» вядзе жур... Вітаўт МАРТЫНЕНКА. Тэл. 32-13-04.

МУЗЫЧНЫ ВЫПУСК
НОТНЫ АРКУШ

XX СТАГОДДЗЕ

Зоркі рока

У летні перыяд Швейцарыя традыцыйна прымае папулярныя ансамблі і спевакоў з усіх канцоў свету. Каб сустрэцца са сваімі кумірамі, сюды прыязджаюць на час водпускаў шматлікія турысты з многіх краін Еўропы.

НА ЗДЫМКАХ:
● У час нядаўняга выступлення ў Базэлі амерыканскай рок-зоркі ПРЫНЦА.
● Выступае папулярная ізраільская спявачка Офра ХАЗА ў час нядаўняга музычнага фестывалю ў Мантрэксе.

Фота КЕЙСТОН — ТАСС.

...курс

«Я ніколі не змагалася, каб дасягнуць поспеху...»

...стасся Кінскі, якая жыве ў ..., — актрыса, якой у ад...вай ступені ўласцівы ...дны талент, незвычайная ...васць і вынослівасць. ... як растлумачыць, што ...іх сваіх шматлікіх ролях, ...наючы з фільма «Фальшывы ...ух» (1975 г.) — яе дэбюту ...кіраўніцтвам Віма Вендэрса ...да нядаўняй «Рэвалю...» Кінскі «хапае» і на тое, ...ходзіць на галаве» і ўвязва... ва ўсялякія авантуры, і ...ое, каб быць жаноцкай і ...ытычнай? Пры гэтым, на ...у крытыкаў і журналістаў ...скага часопіса «Эль Паіс ...аль», які апублікаваў ін... з актрысай, Кінскі ўлас... прафесіяналізм, якім мо... пахваліцца толькі рэдкія ...сы і больш старэйшага ...лення. Так або інакш, гэта ...вая жанчына з прывычка... ...ззлівай і гарэзлівай дзяў... ...заваявала публіку ўсяго ...

●

— Вы на два гады зніклі са ... кіно, а цяпер раптам ...ліся амаль адначасова ад... ў трох фільмах. Чаму?

— Я пераадолела этап, за...ны цяжкасцямі і супярэч...мі. Напрыклад, не так ... я адмовілася ад работы ...льме «Зара» Франчэска ...лі для таго, каб удзяліць ... увагі сваім двум сынам. ...обым выпадку, мне здаец... ...епш працаваць менш, але ... якасна, здымацца ў год ...ным, ну, магчыма, у двух ...мах. Жыццё патрэбна ...аць такім, якім яно ёсць, ...мі яго цёмнымі і светлы... ...бакамі. Акрамя таго, не ... лёгка праграміраваць ... будучыню, знаходзіць ...ыя сцэнарыі, рэжысёраў, здольных растлумачыць табе сваю ідэю.

— Пагаворым цяпер пра вашы новыя фільмы і планы. Чаму вы прынялі прапанову Іржы Скалімоўскага здымацца ў яго фільме «Год праліўных дажджоў»?

— Я хацела працаваць з гэтым кінематаграфістам. Я пакланяюся яго таленту і яго чуллівасці. Я заўсёды любіла яго работы, гэту яшчэ больш: прачытала аповесць Тургенева і адчула сваю ідэнтычнасць з яго персанажамі. Магчыма, гэта было памылкай, таму што, пакуль я чытала кнігу, сцэнарый пісаўся зусім інакш.

— Што прыцягнула вас у рабоце з італьянскім рэжысёрам Лінай Вертмюлер?

— Яе ідэя, што каханне павінна быць самым моцным пачуццём з усіх іншых і што неабходна перастаць кахаць тады, калі застаецца адзінае жаданне: уцячы і існаваць адназму.

— Ваш новы фільм «Тайна» Франчэска Мазэлі — гэта яшчэ адна гісторыя кахання. Яна таксама закранула нейкія струны ў вашай душы?

— Гэты сцэнарый быў не проста цудоўнай гісторыяй кахання для ўвасаблення на экране: я пражыла яго зусім па-свойму, вельмі інтымна. Больш таго, у гэтым фільме я жыла, а не проста здымалася ў кіно. Гэта была сустрэча з персанажамі, якія шукаюць пяшчоты, абменьваюцца пачуццямі: зведваюць уражанні, якія існуюць толькі ў глыбінях душы — імпульсы, якія ў адно імгненне могуць разбурыць усё або, наадварот, даць нараджэнне каханню або магутны штуршок наперад.

— Вы на самай справе такая ж рамантычная, як вашы персанажы?

— Думаю, што каханне для мяне ўсё. Маё жыццё пачалося тады, калі ў мяне закахаўся хлопчык 16 гадоў, а мне было 13. Да гэтага часу я не ведала гэтага пачуцця, я не адчувала сябе асобай. Мне здавалася, што ўсе былі лепшыя за мяне, больш цікавыя, разумнейшыя за мяне.

— Вы ніколі не разважалі з нагоды таго, якое ўражанне вы выклікаеце ў людзей?

— Не, я лічу за лепшае гэтага не рабіць. Думаю, што і самая прыгожая жанчына, і самы прыцягальны юнак не свабодныя ад такіх адмоўных якасцей, як няўпэўненасць, ранімасць і інфантылізм. Але правільна і тое, што гэтыя ж якасці падкрэсліваюць іх прыгажосць. З другога боку, прыгажосць сама па сабе не мае сэнсу. Калі людзі бачаць штосьці цудоўнае ўва мне, значыць, яны гэтым валодаюць у душы.

— Вы вырашылі стаць актрысай па гэтай прычыне?

— Я прыслухоўвалася да свайго прыроднага інстынкту, ён у мяне ў крыві з дзяцінства. Тады я схіляла галаву перад бацькам як акцёрам: таленавітым, страсным. Я адчувала прыцягальнасць вялікага экрана, мне заўсёды падабалася дэкламаваць.

— Па якіх крытэрыях вы прымаеце ролю або адмаўляецеся ад яе?

— Усё залежыць ад сцэнарыя. Я павінна адчуваць яго, абсалютна зліцца з персанажам. Так я працавала ў фільме «Жанчына-пантэра», нягледзячы на сцэны з распрананнем, якія сталі цэнтрам увагі крытыкаў. У канчатковым выніку я заўсёды вольная ў выбары новых сюжэтаў, новых персанажаў, якія даюць мне магчымасць перажываць тыя эмоцыі, якія заражаюць людзей.

— Поспех прыйшоў да вас без бачных пакут з вашага боку?

— Так, я ніколі сур'ёзна не змагалася для таго, каб дасягнуць поспеху. Але часам імкнуся да барацьбы, таму што новыя перажыванні прыводзяць да натхнення. Я помню першы вопыт работы з Вімам Вендэрсам — яго жонка Ліна Крэўзер прапанавала мне эпізод у фільме «Фальшывы рух». Я была яшчэ дзіцем, але Вендэрс, сапраўдны прафесіянал, зрабіў з мяне тое, што хацеў.

— Пасля вы перажывалі штосьці падобнае ў «Тэс» Паланскага?

— Паланскі ўмее перадаваць мне свае эмоцыі. Гэты рэжысёр умее даць вам адчуць тое, аб чым ён думае, амаль без слоў. Гэта як тэлеграф без правадоў. «Тэс» абазначыў у маім жыцці заканчэнне аднаго этапа і пачатак наступнага: сон закончыўся — і пачалася авантура. З'явілася магчымасць здымацца ў «Прадчуванні» Каполы, «Палюбоўніках Марыі» Канчалоўскага. Гэтыя карціны далі мне вопыт, які не ў стане даць аніякая школа.

— Чаму вы вырашылі жыць у Італіі?

— Я шмат працавала ў ЗША, і ў мяне засталіся добрыя ўспаміны: амерыканцы вельмі актыўныя, у іх заўсёды новы дзень — гэта новая ідэя. Але ўсё гэта засталося ззаду, у маім юнацтве, калі ў мяне не было ні дома, ні мужа, ні дзяцей. Цяпер, калі ў мяне ёсць усё, я хачу працаваць у Італіі, дзе мне добра і дзе я адчуваю сябе шчаслівай.

М. ОСУА.

калейдаскоп

ВАМ ГАРМАТА НЕ ПАТРЭБНА?

«Табе гармата часоў другой сусветнай вайны, выпадкова, не патрэбна? — запытаў жартаўліва адзін з маіх знаёмых рымлян. — А то паязджай на Прэнесціну, там можна купіць усё». Гармата мне, вядома, не патрэбна, але вось паглядзець незвычайны кірмаш пад адкрытым небам блізка ад італьянскай сталіцы, арганізаваны італьянскім прадпрымальнікам Эліо Бенцівольо, які займаецца купляй-продажам металалому, хацелася.

Па акруговай дарозе дабіраюся да вуліцы Прэнесціна, размешчанай у маляўнічых узгорках, што патанаюць у цішыні і вінаградніках.

«Выстаўлены тут тавар — гэта вынік 20-гадовай камерцыйнай дзейнасці і калекцыяніравання, — тлумачыць наведвальнікам Э. Бенцівольо.— Усё набывалася ў арсеналах міністэрства абароны. Для гэтага неабходны спецыяльны дазвол. Цяпер многія цікавяцца ваеннымі «рэліквіямі». Модна, напрыклад, замест традыцыйных гранітна-мармуровых скульптур устанаўліваць у садзе гарматы. Хачу сказаць, што гандаль ідзе вельмі бойка. Праблем і перашкод ніякіх. Дастаткова мець грошы».

Дадам ад сябе: немалыя... Так, «бабуля» гаўбіца «шкода» з дальнасцю выстралу да 20 кіламетраў каштуе 2 млн. лір. Верталёт-разведчык «Аугуста Бел» поўнасцю спраўны — 25 млн. лір.

ГУЛЯЮЦЬ УСЮДЫ, ГУЛЯЮЦЬ УСЕ...

Людзьмі з самымі высокімі даходамі сталі зазывалы ўсялякіх азартных гульняў, якія выйшлі гэтым летам на вуліцы сталіцы Манголіі. Штомесячны прыбытак кожнага з іх, а паводле падлікаў міліцыі іх не менш чым 600, не апускаецца ніжэй за 8000 тугрыкаў. А сярэднямесячная зарплата рабочых складае 400 тугрыкаў, жывёлаводы атрымліваюць і таго менш.

Гуляюць усюды, гуляюць ва ўсе гульні ад картачных да костачак. Толькі б была магчымасць выйграць хоць бы пяць тугрыкаў. І, можна сказаць, гуляюць ледзь ці не ўсе, бо іх арганізатары занялі самыя мнагалюдныя месцы на вуліцах і праспектах Улан-Батара. Азартныя гульні суседнічаюць з адкрытай спекуляцыяй імпартнымі таварамі. І як вынік — рост злачыннасці і насілля на вуліцах. Толькі за першую палавіну гэтага месяца, як паведаміла агенцтва Манцамэ, у вулічных сутычках пацярпелі 204 чалавекі, 37 атрымалі нажавыя раненні. У цэлым у параўнанні з мінулым годам злачыннасць у сталіцы павялічылася на 8,4 працэнта, у тым ліку хуліганства — на 10 працэнтаў, злачынствы супраць асобы і здароўя чалавека — на 39,3 працэнта.

КІНААФІША

«ШЧАСЛІЎЧЫК»

Асабліва ўмацавалася ў савецкім кінематографе 70-х тэма няправільна пражываемага жыцця. Найбольш значнымі героямі аказаліся тыя, хто разбазарваў час, растрачваў сябе ўпустую. Рыкашэтам стрэлы праблемы ляцелі ў моладзь, але да 80-х гадоў яны ўсё часцей пачалі трапляць у шчыты папрокаў старэйшаму пакаленню, і не толькі яму. Некаторыя фільмы яшчэ па інерцыі абураліся маладымі, спрабавалі перасцерагчы. Але з'явіліся «Ці лёгка быць маладым?», «Маленькая Вера», «Ступень»... У кантэксце з імі ўсё больш няёмка было звальваць віну на адны плечы. І кінематограф прэтэнзій да моладзі, што разагнаўся, як бы затармазіў, атрымаўшы магчымасць публічна разважаць аб прычынах, якія не даюць ёй ажыццяўляцца.

Новая каляровая мастацкая кінастужка «Шчасліўчык» вытворчасці кінастудыі «Ленфільм» магла б прадоўжыць вызначаную тэндэнцыю адказваць на пытанні «чаму?», растлумачваць сітуацыю 80—90-х гадоў. Але сцэнарыст Анатоль Усаў і рэжысёр-пастаноўшчык Валянцін Мішаткін узялі папярэдні часовы пласт развіцця кіно, калі было прынята перасцерагаць. І не заўважыўшы, што гэты этап ужо пройдзены, старанна пачалі кляйміць злачынную легкадумнасць моладзі.

Галоўны герой кінарасказу—малады аўтамеханік Ваня Нечкін, які нядаўна вярнуўся з арміі і вырашыў падзарабіць грошай сумніцельным шляхам.

У фільме здымаліся Мікалай Стоцкі, Ірына Клімава, Алена Сафонава, Яўген Лазараў.

«АДЗІНОКІ ПАЛЯЎНІЧЫ»

Так называецца новая каляровая двухсерыйная мастацкая кінастужка, створаная рэжысёрам Кеці Далідзе на кінастудыі «Грузія-фільм» па сцэнарыю Мікіты Міхалкова, Віктара Мярэжкі і Аляксандра Адабаш'яна.

Гэта псіхалагічная кінадрама пра маладога чалавека, які ўступіў у няроўную барацьбу з падонкамі, што наладзілі гвалтаванне над яго жонкай.

Андро ўдаецца адшукаць нягоднікаў, якія здзейснілі сваю чорную справу. Спачатку яны не разумеюць небяспекі, якая пагражае ім, бо не сумняваюцца, што змогуць адкупіцца. Але ў ходзе сустрэчы ў загарадным доме герой рыхтуе пастку для сваіх «гасцей»...

У галоўных ролях заняты Зураб Кіпшыдзе, Нінель Чанкветадзе, Кахі Каўсадзе, Марына Джанашыя.

«ДОПІНГ ДЛЯ АНЁЛАЎ»

...Клаўдзій Іванавіч Радзімцаў, радавы служачы, сціплы працаўнік, нечакана трапляе пад шквал неверагодных падзей, якія абрушваюцца на яго двума патокамі.

Па-першае, яму з'яўляецца анёл, які абяцае за сціпласць і непатрабавальнасць Клаўдзія Іванавіча ўзнагароду, нейкія адчувальныя даброты.

Па-другое, — і гэта ўжо рэальнасць — Радзімцаў пачынае атрымліваць шчодрыя падарункі ад невядомых добразычліўцаў: то пад дзвярыма кватэры знаходзіць пакунак з харчовым звышдэфіцытам, то на неасвоеным дачным участку вырастае церамок, а ля ўваходных дзвярэй аказваецца запіска, што, маўляў, гэта так, часовае жыллё, а ў далейшым тут будзе ўзведзены сапраўдны фінскі катэдж...

Клаўдзій Іванавіч падазрае, што гэта і ёсць абяцаная анёльская дапамога, але неяк ад гэтых знакаў увагі яму робіцца не па сабе... А пра тое, што адбылося далей, вы даведаецеся, паглядзеўшы новую каляровую трагікамедыю «Допінг для анёлаў», створаную рэжысёрам Уладзімірам Папковым на Кіеўскай кінастудыі імя А. П. Даўжэнкі па сцэнарыю Рамана Фурмана і Алега Калеснікава.

У фільме здымаліся Альберт Філозаў, Лія Ахеджакава, Ларыса Удавічэнка.

«ЛЕГЕНДА ПРА МАЦІ»

Вытворчасць Студыі мастацкіх фільмаў, В'етнам. Аўтар сцэнарыя і рэжысёр — Баць Зіеп.

У гады амерыканскай агрэсіі в'етнамка Хыонг працавала ў бальніцы, размешчанай на акупіраванай тэрыторыі. Жанчына жыла ў пастаянным страху за сябе і за мужа, які ваяваў у партызанскім атрадзе. Аднойчы з бальніцы, пакінуўшы нованароджанага, уцякла жанчына-камуністка, за якой палявала паліцыя. Хыонг, усведамляючы небяспеку такога кроку, узяла дзяўчынку на выхаванне. А праз пэўны час усынавіла хлопчыка, маці якога памерла ў час родаў. Хутка Хыонг узяла яшчэ адно дзіця, маці якога была падпольшчыцай і загінула пры выкананні задання. Сям'я Хыонг, якая хутка расла, выклікала падазрэнне паліцыі. Нягледзячы на цяжкасці, Хыонг самаадданна выхоўвала траіх дзяцей... Закончылася вайна. Муж загінуў, а дзяцей адшукалі іх блізкія сваякі, і Хыонг давялося развітацца з названымі дочкамі і сынам.

Ролі ў фільме выконваюць Ча Жанг, Чонг Хой, Нгок Біць, Нгок Хіен.

МАЗАІКА

БРАНДО ВЯРТАЕЦЦА Ў КІНО

«Хросны бацька» вяртаецца на экран. Не, гаворка ідзе не пра вядомы фільм, а пра выканаўцу галоўнай ролі — Марлона Брандо. Восем гадоў ён не паказваўся ў промнях юпітэраў. Чуткі пра акцёра хадзілі самыя супярэчлівыя. Адны сцвярджалі, што Брандо заплыў тлушчам і рэгулярна робіць прагулкі па Беверлі-Хіл з даверху нагружанымі прадуктамі цялежкамі з супермаркета...

Другія, наадварот, гаварылі, што ён у пакутах скідвае сваю залішнюю вагу, каб вярнуцца ў Галівуд.

І вось 65-гадовы Брандо зноў паўстаў перад камерай, абвяргаючы ўсялякія выдумкі: ён зноў здымаецца і зусім не пахудзеў. У новым фільме—камедыі «Навічок» Брандо выступае ў ролі боса мафіі — «хроснага бацькі», які бярэ пад апеку вясковага хлопчыка з мэтай зрабіць яго сваім пераемнікам. Для новай ролі — такі ўжо Галівуд! — акцёру давялося навучыцца катацца на каньках. Відавочцы сцвярджаюць, што, нягледзячы на вагу, рабіў ён гэта з уласцівай яму грацыёзнасцю...

НА ЗДЫМКУ: кадр з фільма «ДОПІНГ ДЛЯ АНЁЛАЎ».

ТЭЛЕБАЧАННЕ

9, НЯДЗЕЛЯ

Першая агульнасаюзная праграма

7.00. Спорт для ўсіх.
7.15. Рытмічная гімнастыка.
7.45. Тыраж «Спортлато».
8.00. Раным-рана.
9.00. На службе Айчыне.
10.00. Ранішняя пацяшальная праграма.
10.30. Клуб падарожнікаў.
11.30. Здароўе.
12.15. Музычны кіёск.
12.45. Фільм «Паўднёвыя вароты аграхіма».
13.05. «Прыгоды Тома Соера і Геклыберы Фіна». 3-я серыя.
14.10. Сустрэча з паэтам Віктарам Бокавым.
15.10. Фотаконкурс «Зямля — наш агульны дом».
15.15. Сельская гадзіна. Панарама.
16.30. Марафон-15.
18.00. «Кале і Бука». Мультфільм.
18.25. Маст. фільм «Няўзброеным позіркам». (ЗША).
20.00. Час.
20.40. Тэлевізійнае знаёмства. Акадэмік Д. С. Ліхачоў.
22.00. Футбольны агляд.
22.30. Канцэрт Лаймы Вайкуле.
23.30. «Нябесныя ластаўкі». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
1.40. Канцэрт Лаймы Вайкуле.

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Падалянка». Фільм-канцэрт.
9.15. Парады ўрача. Стрэс.
9.30. «Боль малочнага зуба». Маст. фільм.
10.55. «Ветка вярбовая, ветка цярновая». Дак. фільм.
11.20. Вас выклікае Спартландыя.
12.35. Інтэрэкран. Прадстаўляе тэлебачанне Казахстана.
13.25. Эстафета чэмпіёнаў. Віталь Шчэрба. Спартыўная гімнастыка.
14.00. Аздараўленне беларускіх дзяцей у ГДР.
14.45. Нашы госці. Адэскі рускі драматычны тэатр імя А. Іванова.
15.45. «Мама». Маст. фільм.
17.10. «Сніўся мне сад». «Полацкая пячатка».
17.30. Францыск Скарына ў Полацку. Урачыстае пасяджэнне, прысвечанае 500-годдзю Францыска Скарыны.
19.00. Панарама.
19.20. Д. Смольскі. «Францыск Скарына». Фільм-опера БТ.
20.35. Тэлетыдзень: праграма дзень, час.
20.45. Калыханка.
21.05. Кінастужкі мінулых гадоў. «Падкідыш».
22.15. Дзённік урачыстасцей, прысвечаных 500-годдзю Францыска Скарыны.

Другая агульнасаюзная праграма

7.00. На зарадку станавіся!
7.20. Мультфільмы «Як вярблюдзяня і ослік у школу хадзілі», «Казляня, якое лічыла да дзесяці», «Кот у каўпаку».
7.45. Песні Верхняга Дона.
8.25. Зямля трывогі нашай. «Уздоўж і ўпоперак Дняпра», «Заложнікі».
9.00. Фільм — дзецям. «Прыгоды маленькага Мука».
10.10. «Спартыўны фестываль у Аўтаградзе». Дак. фільм.
10.30. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
11.30. «Мы разам, мама». Маст. фільм.
12.40. Калі вам за...
13.30. Відэаканал «Савецкая Расія».
16.00. Планета.
17.00. І. С. Бах. Брандэнбургскі канцэрт № 4.
17.25. «Спатканне назначыла Таццяна Шмыга». Музычны фільм.
19.00. Добрай ночы, малышы! «Хітрая варона».
19.15. Вольная барацьба. Чэмпіянат свету.
20.00. Час (з сурдаперакладам).
20.40. Маст. фільм «Мае людзі».

НАДВОР'Е

СЕННЯ ДНЕМ ПА РЭСПУБЛІЦЫ ЧАКАЕЦЦА ВОБЛАЧНАЕ З ПРАЯСНЕННЯМІ НАДВОР'Е, МЕСЦАМІ КАРОТКАЧАСОВЫЯ ДАЖДЖЫ. ТЭМПЕРАТУРА ПАВЕТРА—13—18 ГРАДУСАЎ, ПА ПАЎДНЁВАМУ ЎСХОДУ—ДА 21, У МІНСКУ—15—17.

Калектыў рэдакцыі газеты «Чырвоная змена» выказвае глыбокае спачуванне супрацоўніцы рэдакцыі ЗІНОВІЧ Марыі Ільінічне з выпадку смерці маці.

Навіны кінаэкрана

«Мы ўслаўляем жанчыну...»

...Фігура ў спецадзенні ў рознакаляровых фантанах ядавітых фарбавальнікаў. Цэх афарбоўкі бакаў аўтазавода. Працуе... жанчына...

Напоўнены яркім святлом салон фатографа. Камера настойліва, доўга і ўважліва ўглядаецца ў засмучана-напружаныя твары жанчын-рабочых...

Святое аблічча іконы Сафіі — сімвал Мацярынства. Гімнам гучаць цудоўныя вершы Ігара Севяраніна...

Дакументальны фільм «Пяю табе, мая сяброўка» (студыя «Летапіс», «Беларусьфільм», аўтары сцэнарыя В. Пісарэнка, М. Князеў, рэжысёр М. Князеў, аператар І. Шумейка).

На першы погляд аўтары нічога новага ў сваім фільме гледачу не прапануюць. Але чаму так напружана працуе мозг і душу хвалююць самыя розныя пачуцці? Фільм—своеасаблівы зварот да жанчын, зварот пасрэдніцтвам выяўленчага раду і музыкі. Жанчыне прапанавана паназіраць за сабой збоку. Але не павярхоўным поглядам староннягa, а жадаючы дапамагчы зразумець, усвядоміць, што, акрамя яе самой ніхто не дапаможа ёй, што толькі яна сама мае магчымасць змяніць сваё становішча ў лепшы бок і, тым самым, выратаваць чалавецтва ад духоўнага знясілення.

Гэтая думка аўтараў дакументальнай стужкі «Пяю табе, мая сяброўка» гучыць ва ўнісон з адным з вядомых «Лістоў з Амерыкі» выдатнай жанчыны нашага веку, вучонага і філосафа Алены Іванаўны Рэрых: «У руках жанчыны выратаванне чалавецтва і планеты. Жанчына павінна ўсвядоміць сваё значэнне, сваю вялікую місію Маці Свету і рыхтавацца несці адказнасць за лёсы чалавецтва».

Так, Вільгельм III, які сцвярджаў, што жыццё жанчыны трымаецца на «трох К»—кіндэр, кюхе, кірхе (дзеці, кухня, царква),—даўно памёр, як і той, хто сказаў Соф'і Кавалеўскай: «Справа жанчыны — дарыць свету матэматыкаў, а не станавіцца імі». За доказамі таго, што ў Савецкім Саюзе жанчына амаль ва ўсім — нароўні з мужчынам, далёка хадзіць не трэба. Да рэвалюцыі 80 працэнтаў усіх працуючых жанчын былі хатнімі прыслугамі або батрачылі, і толькі 4 працэнты працавалі ва ўстановах аховы здароўя і асветы. А цяпер кожны трэці інжынер у нас—жанчына, і трэць дэпутатаў у Вярхоўным Савеце—жанчыны, сярод членаў партыі іх каля чатырох мільёнаў і каля пяці тысяч носяць званне Героя Сацыялістычнай Працы. Аж дух захоплівае! Вось гэта так!

І ўсё ж... Наўрад ці хто будзе захапляцца, убачыўшы жанчыну, якая ўкладвае асфальт або перамешвае бетонны раствор. А, пагадзіцеся, падобнае ў нас не так рэдка сустракаецца. Ці не вельмі далёка мы зайшлі ў падобным раўнапраўі?

У фільме жанчынам задаюць пытанне, чаму б ім не пакінуць гэту работу, не падшукаць больш лепшае месца, дзе паветра больш чыстае і фізічна лягчэй? Ды прывыклі ўжо, адказваюць. Прыйшлі сюды дзеля кватэр, а пакінуць работу цяпер—узрост не той. Ды і зарплата нядрэнная—сям'ю ж карміць трэба.

Замкнёнае кола. Хворае грамадства параджае такія ж хворыя праблемы. Тыя ў сваю чаргу яшчэ адны і яшчэ... І хто, як не жанчына, спыніць гэтую жудасную ланцуговую рэакцыю, пакуль не прывяла яна да выбуху.

«Маці, якая дае жыццё, ахоўвае яго, няхай стане Маці Вядучай, Надзяляючай і Усёпрымаючай».

А. КРАЎЧАНКА.

Футбол

Хацець і магчы

НАПЭЎНА, той, хто глядзеў рэпартаж з Харкава аб сустрэчы мінчан з «Металістам», адразу заўважыў пэўныя кадравыя змены ў «Дынама». Па-першае, на поле каманду з капітанскай павязкай вывеў Віктар Сокал. Хаця Андрэй Зыгмантовіч, былы капітан, таксама гуляў. Па-другое, як стала вядома, з «Дынама» адлічаны Аляксандр Мятліцкі і Сяргей Шырокі, Мятліцкі ў свой час паспытаў ужо такую кару, але пра цяперашнія прычыны яго і Шырокага раставання з камандай, напэўна, будзе час пагаварыць больш падрабязна пасля вяртання «Дынама» ў Мінск. Цяпер цяжка разважаць, наколькі такая крайняя мера дапаможа вывесці каманду з крызісу, бо гульня ў Харкаве нічога новага ў арсенал мінчан не дабавіла. Чарговае паражэнне, на гэты раз з лікам 0:1. Хаця трэба адзначыць, што сустрэчу дынамаўцы пачалі бадзёра, навязалі сваю гульню і, здавалася, нарэшце, перарвуць абрыдлую нізку няўдач. Каб дайшло да таго, што «трэці тайм» нават прыза «За самы прыгожы гол» не мог вызначыць за адсутнасцю такіх у апошні месяц — хто б гэта прадбачыў? І не пра гол-прыгажун размова ўжо ідзе, самага звычайнага, працоўнага, хаця б рыкашэтам ад суддзі — і таго няма. Не забілі мінчане і «Металісту», хаця маглі. Ды толькі гэта розныя рэчы — хацець і магчы. Мінчане хацелі забіць, а змаглі прапусціць. Хаця і не павінны былі. Памыліўся варатар, які няўдала адбіў мяч пасля дальняга ўдару нападаючага гаспадароў Есіпава, і пакуль нашы абаронцы вырашалі свае асабістыя стратэгічныя задачы, а карацей кажучы, спалі, настойлівы Ралючэнка апярэдзіў усіх і забіў гол. Была 74-я мінута гульні.

Пасля гэтага «Металіст» неяк «ажыў», захапіў ініцыятыву і ўпэўнена давёў сустрэчу да перамогі. Але прасцей за ўсё абвінаваціць у няўдачы аднаго. У дадзеным выпадку варатара. Толькі ці правільна гэта будзе? Бо зрэшты, калі падлічваць памылкі кожнага з удзельнікаў гульні, то ў Сацункевіча іх, упэўнены, будзе найменш. Таму не трэба шукаць таго, хто з краю. Каб уся каманда не аказалася на гэтым месцы. Бо перамогу трэба шукаць ля чужых варот. А вось тыя, хто гэта павінен рабіць, нападаючыя, сваю гульню ніяк знайсці не могуць. Няхай я буду далёкі ад арыгінальнасці, але хочацца паўтарыць, што для перамогі трэба забіць на адзін мяч больш за саперніка.

А наступны праціўнік «Дынама» не падарунак — «Спартак». Прэтэнзій да яго ў мінчан шмат. Так што 10 верасня ёсць вельмі добры шанц выказаць спартакаўцам усю сваю незадаволенасць жыццём і пазмагацца. А галоўнае, нарэшце, рэалізаваць сваё жаданне. Каб, як кажуць, і хацелася, і маглося.

І. КАХНОВІЧ.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

9, НЯДЗЕЛЯ

…ршая агульнасаюзная праграма

Спорт для ўсіх. Рытмічная гімнастыка. Тыраж «Спортлато». Раным-рана. На службе Айчыне. Ранішняя пацыяшаль… Клуб падарожнікаў. Здароўе. Музычны кіёск. Фільм «Паўднёвыя ва…рахіма». «Прыгоды Тома Соера…ры Фіна». 3-я серыя. Сустрэча з паэтам Ві… Бокавым. Фотаконкурс «Зямля — …ульны дом». Сельская гадзіна.

…ДВОР'Е

…ЗМ ПА РЭСПУБЛІ… …ДА ВОБЛАЧНАЕ З …МІ НАДВОР'Е, …АРОТКАЧАСОВЫЯ …МПЕРАТУРА ПА… …ГРАДУСАЎ, ПА …ЎСХОДУ—ДА 21, …17.

…эданцыі газеты …мена» выказвае …чуванне супра… …ЗІНОВІЧ Ма… …выпадку смерці

…І ЗМЕНА ●

Тэлетыдзень

ПАНЯДЗЕЛАК

Першая агульнасаюзная праграма

«Вучань чарадзея». …фільм.
Футбольны агляд.
П. І. Чайкоўскі. «Думка».
…В. Камышоў.
«Вазьмі мяне з сабой». …фільм.
Музыка ў эфіры.
…У свеце жывёл.
ТСН.
Дзіцячая гадзіна (з нямецкай мовы).
В. А. Моцарт. Саната …
Час.
Парламентарыі ў Ас…
18.30. «Шаўковы кутасік». Мультфільм.
18.55. Маст. фільм. «Рабыня Ізаўра» (Бразілія). 1-я серыя.
20.00. Час.
20.40. «Кошка на гарачым даху». Спектакль Маскоўскага тэатра імя У. Маякоўскага.
23.40. ТСН.
0.05. «Падлетак». Маст. фільм. 1-я серыя.
1.25. Спявае Барыс Рубашкін.
2.45. «І жартам, і ўсур'ёз». Кінаканцэрт.

Праграма Беларускага тэлебачання

8.05. Італьянская мова.
8.35. Прыродазнаўства. 2 клас.
8.55. Дыялог з камп'ютэрам.
9.40, 10.35. Астраномія. 11 клас.
10.10. Альманах кінападарожжаў.
11.05. «Мае людзі». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
13.20. Выступленне хору «Млада» МПДІ імя У. І. Леніна.
13.35. «Перадвясельнае падарожжа ў Іллю». Маст. фільм (ЧСФР).
15.00. «Карэл Гот». Музычны фільм.
16.05. «Прыроды неацэнны дар». Дак. фільм.
16.30. Музыка. 4 клас.
16.50. Фільм — дзецям. «Ён быў сапраўдным трубачом».
18.00. Чалавек і прырода. «Мёртвы зыб», «Кракадзіл пустыні».
18.45. Наш каментарый. Чэкавыя грошы.
18.55. Футбол. «Дынама» (Мінск) — «Спартак» (Масква). У перапынку — Панарама.
20.45. Калыханка.
21.00. «Блакітныя гарады». Фільм-канцэрт.
22.05. Экран беларускага кіно. «Час-Не-Чакае». 1-я серыя.
23.20. Рэха дня.

Другая агульнасаюзная праграма

16.00. Песні бацькоўскага краю. Перадача з Чарнаўцоў.
16.30. Дак. фільм «Загадкавыя міліметровыя».
16.55. Антымост Масква — Брусель. Перадача 1-я.
17.30. Час (з сурдаперакладам).
18.00. «Па волі хваляў». Канцэрт.
18.25. Хакей. Чэмпіянат СССР. ЦСКА—«Хімік».
20.40. Дзённік сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
21.40. На сесіі Вярхоўнага Савета СССР.
22.40. «Задача з трыма невядомымі». Маст. фільм. 1-я серыя.

АЎТОРАК

Першая агульнасаюзная праграма

120 мінут.
«Кошка на гарачым даху». Спектакль Маскоўскага тэатра імя У. Маякоўскага.
Дзіцячая гадзіна (з нямецкай мовы).
Час.
ТСН.
Дак. фільм «Захаваць…
«Свешнікаў». Фільм-…
Улада — Саветам.
«Зайчаня заблудзіла». …фільм.
Актуальнае інтэрв'ю.
«Рабыня Ізаўра». Маст. 2-я серыя.
Час.
«Слова». Літаратурна-мастацкая праграма.
22.40. Б. Чайкоўскі. «Падлетак». Паэма для сімфанічнага аркестра.
23.30. ТСН.
23.55. «Падлетак». Маст. фільм. 2-я серыя.
1.10. Спартыўная праграма.
1.40. «Карамбаліна — Карамбалета». Музычны спектакль.
2.40. Маленькі канцэрт.

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Час паехаць за нявестай». Фільм-канцэрт.
9.00. Музыка. 4 клас.
9.20. «Коні, коні…» Кінанарыс.
9.35, 10.35. Біялогія. 6 клас.
10.05. «Мама, тата і я». Развіццё і выхаванне дзіцяці ад 5-ці да 6-ці месяцаў.
11.05. «Задача з трыма невядомымі». Маст. фільм. 1-я серыя.
12.10. Рытмічная гімнастыка.
12.40. Музыка і мода.
13.30. «Карына». Маст. фільм (Польшча). 1-я серыя.
14.40. «Танец — жыццё маё». Музычны фільм.
15.10. Экран беларускага кіно. «Час-Не-Чакае». 1-я серыя.
16.30. Беларуская літаратура. 11 клас.
17.00. «Да пабачэння, каза і веласіпед!» Кароткаметражны фільм.
17.40. «Ну, пачакай!» Выпускі 1-ы і 2-гі.
18.00. Перабудова: вопыт, праблемы, вырашэнні.
19.00. Панарама.
19.20. Наш каментарый. Вось прыедзе пан…
19.25. Прывіды ці прышэльцы? Частка 1-я «Зялёныя чалавечкі».
19.55. «Спорт, каханне і фантазія». Кінаканцэрт.
20.45. Калыханка.
21.00. Ліра.
21.50. Экран беларускага кіно. «Час-Не-Чакае». 2-я серыя.
23.10. Спартыўны тэлекур'ер.
23.25. Рэха дня.

Другая агульнасаюзная праграма

7.00. Ранішняя гімнастыка.
7.15. Альманах кінападарожжаў.
7.35, 8.35. Навакольны свет. 2 клас.
7.55, 8.55. «Рабава. Асенні дзень». Дак. фільм.
8.05. Французская мова. 1-ы год навучання.
16.00. «Утрапёная Айседора». Фільм-канцэрт.
16.40. «Усходняя Сібір».
16.50. Антымост Масква — Брусель. Перадача 2-я.
17.30. Час (з сурдаперакладам).
18.00 Да 125-годдзя з дня нараджэння Я. Райніса. «Райніс. Ссылка».
19.00. Добрай ночы, малышы!
19.15. Канцэрт народнага артыста СССР Л. Смяцяннікава.
20.20. «У аб'ектыве — жывёла. Як».
20.40. Дзённік сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
21.40. На сесіі Вярхоўнага Савета СССР.
22.40. «Задача з трыма невядомымі». Маст. фільм. 2-я серыя.

СЕРАДА

Першая агульнасаюзная праграма

120 мінут.
«Слова». Літаратурна-мастацкая праграма.
Клуб падарожнікаў.
Гэта было… было…
Дак. фільмы «Ферма», «…вы, старыя?».
Час.
ТСН.
Дзіцячая гадзіна (з англійскай мовы).
Выступленне маладзёжнага фальклорнага ансамбля (…задар).
Час.
Футбол. Адборачны матч чэмпіянату Еўропы. Зборная СССР—зборная Нарвегіі.
І. Штраус. Вальс з аперэты «Цыганскі барон».
Час.
20.45. Маст. фільм «Успаміны без даты».
22.20. «Размова ў адсутнасці героя». Канфлікт у тэатры імя М. М. Ярмолавай.
22.35. ТСН.
23.00. «Падлетак». Маст. фільм. 3-я серыя.
0.10. Запрашае Міхаіл Жванецкі. Вечар у Канцэртнай студыі Астанкіна.
1.30. Гэта было… было…

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Танцуе Ларыса Трамбавельская». Фільм-канцэрт.
9.00. Беларуская літаратура. 11 клас.
9.35, 10.35. Фізіка. 7 клас.
10.05. Руская мова.
11.05. «Задача з трыма невядомымі». Маст. фільм. 2-я серыя.
12.10. Юбілейны вечар І. С. Казлоўскага ў Вялікім тэатры оперы і балета СССР.
13.35. Тэлефільм «Карына». 2-я серыя.
14.25. «Дакладнасць прызямлення». «Вецер у ветразях». Дак. фільмы.
15.05. Экран беларускага кіно. «Час-Не-Чакае». 2-я серыя.
16.30. «Прынц і жабрак». Маст. фільм.
17.45. «Ну, пачакай!» Выпуск 3-ці.
18.00. Па роднай краіне. «Алтайскія сустрэчы», «А горад стаіць над Волгаю».
19.00. Панарама.
19.20. Наш каментарый. Закон і тайна.
19.25. Прывіды ці прышэльцы? Частка 2-я. «Кубачак кавы для іншапланецян».
19.45. «Хіба ж сэрца забудзе». Фільм-канцэрт.
20.45. Калыханка.
21.00. ТэлеАС. Дзеці на дарозе.
21.15. «Лізавета Англійская». Спектакль Маскоўскага абласнога тэатра драмы. У перапынку **(22.35)** — Рэха дня.

Другая агульнасаюзная праграма

7.00. Ранішняя гімнастыка.
7.15. Альманах кінападарожжаў.
7.35, 8.35. Прыродазнаўства. 3 клас.
8.05. Нямецкая мова. 1-ы год навучання.
9.05. Нямецкая мова. 2-гі год навучання.
16.00 «Тыграня ў чайніку». Мультфільм.
16.10. «Будзе». Аб лёсе рускай вёскі.
16.40 Іграе інструментальны ансамбль пад кіраўніцтвам Ф. Хурметавай.
17.05. Антымост Масква — Брусель. Перадача 3-я.
17.30. Час (з сурдаперакладам).
18.00. На канцэрце-сустрэчы з кампазітарам Р. Шчадрыным.
19.00. Добрай ночы, малышы!
19.20. «Райніс. Пасеў буры. 1905 г.». Дак. фільм.
20.00. Канцэрт фестывалю савецкай музыкі «Маскоўская восень».
20.40. Дзённік сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
21.40. На сесіі Вярхоўнага Савета СССР.
22.10. Спявае С. Белікаў.
22.20. «Справа перадаецца ў суд». Маст. фільм.

ЧАЦВЕР

Першая агульнасаюзная праграма

120 мінут.
Футбол. Адборачны матч …нату Еўропы. Зборная … — зборная Нарвегіі.
Чалавек. Зямля. Сусвет.
Дзіцячая гадзіна (з англійскай мовы).
Час.
ТСН.
Фільм — дзецям. «Акдракон і прынцэса».
Ф. Ліст. Венгерская …дыя № 6.
Час.
Аб дзіцячай экалагічнай канферэнцыі ў г. Пераяслаў-Залескі.
Актуальнае інтэрв'ю.
«Рабыня Ізаўра». Маст. 3-я серыя.
Час.
20.40. Паводле зводак МУС.
20.50. Вусныя расказы І. Л. Андронікава.
21.40. Камера глядзіць у свет. Савецкія немцы: гісторыя і сучаснасць. Частка 1-я.
22.40. Рамансы П. І. Чайкоўскага выконваюць К. Лісоўскі і Н. Штаркман.
23.05. ТСН.
23.30. «Падлетак». Маст. фільм. 4-я серыя.
0.45. «Музей — сядзіба Архангельскае». Дак. фільм.
1.30. «Песні кампазітара Паўла Аеданіцкага».
2.10. «Месячны вальс». Фільм-балет.

Праграма Беларускага тэлебачання

8.45. «У Старачаркаскую на свята». Музычны фільм.
9.05. Іспанская мова. 2-гі год навучання.
9.35, 11.45. Біялогія. 8 клас.
10.00. «Калі вам за…»
11.10. «Справа перадаецца ў суд» Маст. фільм.
12.20. Дак. фільмы «Пейзаж на фоне сцяны», «Прыгавораныя да гібелі».
12.55. Рытмічная гімнастыка.
13.25. Сімфанічная паэма Ф. Ліста «Мазепа».
13.45. Тэлефільм. «Карына». 3-я серыя.
14.35. «Гэта недакучлівая раса». Дак. фільм.
15.10. «Гамлет». Маст. фільм. 1-я серыя.
16.30. Беларуская літаратура. 9 клас.
17.05. «Дзень добры, Ральф!». Кароткаметражны фільм.
17.30. «Ну, пачакай!» Выпускі 4, 5, 6-ы.
18.00. Дак. фільмы «Трое ў галоўнай ролі», «Бар'еры на старце».
19.00. Панарама.
19.20. Зачытайце маё пісьмо…
19.25. Прывіды ці прышэльцы? Частка 3-я. «Касмічны інтэрнат».
19.55. Майстры. Тэленарыс пра калектыў аб'яднання «Лідабудматэрыялы».
20.20. «Восеньскі вернісаж». Кінанарыс.
20.30. АН БССР прапануе..
20.45. Калыханка.
21.00. Крок.
22.45. Рэха дня.
22.55. Футбол. «Дынама» (Брэст) — «Хімік» (Гродна).

Другая агульнасаюзная праграма

7.00. Ранішняя гімнастыка.
7.15. Альманах кінападарожжаў.
7.35, 8.35. Прыродазнаўства. 5 клас.
7.55, 8.55. «Тарханы». Дак. фільм.
8.05. Іспанская мова. 1-ы год навучання.
16.00 Спявае Сархан Сархан.
16.25. Рытмічная гімнастыка.
16.55. Антымост Масква—Брусель. Перадача 4-я.
17.30. Час (з сурдаперакладам).
18.00. «Фільм. Фільм. Фільм». Мультфільм.
18.25. Хакей. «Спартак» (Масква — «Мінесота норд старз» (ЗША). У перапынку — «Добрай ночы, малышы!».
20.40. Дзённік сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
21.40. На сесіі Вярхоўнага Савета СССР.
22.10. «Гармонія». Маст. фільм (Венгрыя).
23.05. «На радасць вам і мне». Фільм-канцэрт.

ПЯТНІЦА

Першая агульнасаюзная праграма

120 мінут.
«Зай і Чык». Мульт…
«Успаміны без даты». …фільм.
Аб дзіцячай экалагічнай …ферэнцыі ў г. Пераяслаўль-…кі.
Вусныя расказы І. Л. …нікава.
Іграе Літоўскі камерны …тр.
Час.
ТСН.
Дыялог з камп'ютэрам.
Дак. фільм «Дзе Ляжыць золата» (Уладзікаў-…
Хто ёсць хто. Цыкл «Палітычныя дыялогі».
«У заапарку—рамонт». Мультфільм.
18.55. «Рабыня Ізаўра». Маст. фільм. 4-я серыя.
20.00. Час.
20.40. Ва ўрадзе СССР.
20.55. Гэта было… было…
21.15. Маст. Фільм «Дні камісара Амброзіа» (Італія).
22.50. Погляд.
22.55. Дак. фільм «Пётр Вялікі».
23.55. ТСН.
0.15. «Падлетак». Маст. фільм. 5-я серыя.
1.30. «Інвентарызацыя». Канцэрт з удзелам Я. Петрасяна.

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Фізкульт-ура!» Кінанарыс.
9.00. Беларуская літаратура. 9 клас.
9.35, 10.35. Літаратура. 6 клас.
10.05. ТэлеЭКА.
11.05. «Гармонія». Маст. фільм (Венгрыя).
12.00. «На радасць вам і мне». Фільм-канцэрт.
12.55. Дак. фільм. «Нябёсы хмурныя».
13.25. Тэлефільм «Карына». 4-я серыя.
14.15. «Фрэска». Фільм-канцэрт.
14.40. «Гамлет». Маст. фільм. 2-я серыя.
16.00. «Залатая сарока». Фільм-спектакль.
17.30. «Ну, пачакай!» Выпускі 7, 8, 9-ы.
18.00. Моладзь і час.
18.30. Дзвіна. Літаратурна-мастацкі часопіс.
19.00. Панарама.
19.20. Наш каментарый. Утрыманцы.
19.25. Грамадская думка. Пытанні перасялення з чарнобыльскай зоны. Прымае ўдзел намеснік Старшыні СМ БССР І. А. Кенік. Прамая лінія.
20.25. «Галасы аднаго дрэва». Дак. фільм.
20.40. АН БССР прапануе…
20.45. Калыханка.
21.00. Вакол здарэння.
21.05. «Другая спроба Віктара Крохіна». Маст. фільм.
22.40. Рэха дня.
22.50. «Харэаграфічныя навелы». Фільм-канцэрт.

Другая агульнасаюзная праграма

7.00. Ранішняя гімнастыка.
7.15. Альманах кінападарожжаў.
7.35, 8.35. Гісторыя. 5 клас.
8.05. Англійская мова. 1-ы год навучання.
9.05. Англійская мова. 2-гі год навучання.
16.00. «Бывайце, горы» (Уладзівасток).
16.30. «Поры года». Мультфільм.
16.40. «Маналог аб рускай песні». Фільм-канцэрт.
17.15. Спорт для ўсіх.
17.30. Час (з сурдаперакладам).
18.00. Футбол. ЦСКА — «Днепр». У перапынку **(18.45)** — Добрай ночы, малышы!
19.50. Канцэрт Маскоўскага сімфанічнага аркестра пад кіраўніцтвам Д. Когана.
20.40. Дзённік сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
21.40. На сесіі Вярхоўнага Савета СССР.
22.10. «Ступень да Парнаса».

СУБОТА

Першая агульнасаюзная праграма

120 мінут.
«Дыялогі Ігара Брыля». …-канцэрт.
Мама, тата і я (выхаванне дзіцяці ад 5-ці да 6-ці меся…
«Жыві, Зямля!» Экалагічная праграма.
«Партнёр». Камерцыйны …
Запрашае Свярдлоўскі …
Пад знакам «пі».
«Бурда модэн» прапа…
«Варыянты будучага». …фільм.
Канцэрт вакальнага … «Рабіначка».
Шоу-кейс у нас у гас… …дні дак. кіно ЗША ў СССР.
«Малыш і Карлсан», «Карлсан вярнуўся». Мультфільмы.
15.10. Палітычныя дыялогі.
16.10. Міжнародная панарама.
16.55. Футбол. «Тарпеда» — «Спартак».
18.50. Песня-90.
20.00. Час.
20.40. «Крымінальны талент». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
23.15. «Музыка дажджу». Эстрадны канцэрт.
23.55. ТСН.
0.20. «Падлетак». Маст. фільм. 6-я серыя.
1.35. «Пікавая дама». Маст. фільм.
3.05. «Мюзіклы, мюзіклы».

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Другая спроба Віктара Крохіна». Маст. фільм.
10.20. «Горная мелодыя». Кінанарыс.
10.30. Тэлевізійны дзіцячы дзень. Спартакіяда-90.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. Прырода і мы.
11.45. Метраном. Праблемы песеннага жанру.
13.05. Тэлевізійны дзіцячы дзень. «Арыенцір».
13.45. «Следства вядуць Калабкі». Мультфільм.
14.05. «Падслуханая размова». Маст. фільм з субцітрамі.
15.20. «Танцуе «Мэнга».
16.00. Тэлевізійны шашачны клуб.
16.30. Тэлевізійны дзіцячы дзень.
17.35. «Ну, пачакай!» Выпуск 10-ы.
17.55. Футбол. «Дынама» (Мінск) — «Чарнаморац» (Адэса).
19.45. Рытм.
20.45. Калыханка.
21.00. «Дзіўная гісторыя доктара Джэкіла і містэра Хайда». Маст. фільм.
22.30. Рэха дня.
22.40. Гандбол. СКА (Мінск)— СКІФ (Краснадар).
23.15. Сустрэнемся пасля адзінаццаці.

Другая агульнасаюзная праграма

7.00. Ранішняя гімнастыка.
7.15. Канцэрт харэаграфічных калектываў Масквы.
7.55. «Лянота». Мультфільм.
8.10. «Адкуль ты родам?» Аб праблеме малых народаў (Рыга).
8.40. «Гучала музыка ў садзе». Спектакль Дзяржаўнага маладзёжнага тэатра (Ленінград).
10.00. Відэаканал «Садружнасць».
13.30. Руская мова.
14.00. Хакей. «Крылы Савета» (Масква)—«Мінесота норд старз» (ЗША).
16.30. Відэаканал «Савецкая Расія».
19.00. Добрай ночы, малышы!
19.15. Фільмы рэжысёра В. Трошкіна. «Месяц добрага сонца», «Трагедыя Перу», «Апошні дэсант».
20.00. Час (з сурдаперакладам).
20.40. Дзённік сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
21.40. Прэс-клуб.
23.40. «У багне». Маст. фільм з цыкла «Тэлефон паліцыі 110» (ГДР).

прафілакторый сатыры і гумару
Гарчычнік

У НАБОР — ЗА ПЕРАБОР

— НУ-С, малады чалавек, віншую з пачаткам працоўнай дзейнасці! — загадчык гарана, нізенькі, лысаваты таўстун, доўга трос маю руку і, нарэшце, уручыў загад, дзе было напісана, што я, Зайцаў А. М., накіраваны ў ШРМ № 3 выкладчыкам матэматыкі.

— Галоўная наша задача — да першага верасня набраць вучняў, — растлумачыла дырэктрыса, як толькі я пераступіў парог школы. — Кожны настаўнік павінен здаць як мінімум дваццаць заяў. Ад якасці набору будзе залежаць нагрузка, а значыць — і зарплата. Ваш аб'ект — аўтакамбінат.

Калі назаўтра я завітаў у камбінатаўскі аддзел кадраў, мне паслужліва далі спіс асоб, якія не маюць сярэдняй адукацыі. Лічба аказалася трохзначнай. Але ўзрадаваўся, як аказалася, дарэмна. За тыдзень загітаваць у школу не ўдалося ніводнага чалавека. Адны адмахваліся ад мяне, як ад надакучлівай мухі: навошта, маўляў, нам тыя атэстаты, і так баранку ўмеем круціць; другія — здзекліва заяўлялі, што хаця яны і не знаёмы з рознымі сінусамі-косінусамі, аднак усё роўна зарабляюць разы ў тры больш за мяне, пісьменнага.

...ЗУСІМ страціўшы надзею, праклінаючы дырэктрысу і нязгаворлівых шафёраў, плёўся я з дыспетчарскай. Раптам пачуў сваю школьную, даўно забытую мянушку.

— Заяц! Ты што тут робіш? Чаго такі сумны? — да мяне, цокаючы абцасікамі, наблізілася мажная кабета, у якой я не адразу пазнаў Томку Свірскую.

— Ды вось, трэба прывесці ў школу дваццаць вучняў, а ў мяне пакуль што нічога не атрымліваецца, — засмучана паскардзіўся я былой аднакласніцы.

— А ты не бяры ў голаў, — суцешыла тая, белазуба ўсміхаючыся. — Прыходзь да мяне ў здраўпункт, лепш за ўсё ў панядзелак раніцай. Што-небудзь прыдумаем.

У панядзелак да світання я памчаўся на аўтакамбінат. У калідоры ля здраўпункта ўжо тоўпіліся людзі з дарожнымі лістамі ў руках.

— Дзе твой спіс? — замест прывітання спытала Томка. — Давай хутчэй сюды!

...У пакой уваліўся барадаты дзяцюк у «варонках» і «саламандрах» з яўнымі прыкметамі нядаўняга падпіцця.

— Ну што, Лахцін, адхіляць будзем ад рэйса, ці як? — пацікавілася фельчарка, калі ён падгроб бліжэй.

— Том, а Том, —заенчыў лісліва Лахцін. — Не адхіляй, калі ласка. Я табе сасісак прывязу і пячонкі дастану.

— Не трэба мне твае сасіскі. І пячонка — таксама, — строга адказала падхаліму Тамара. — Лепш сядай за стол ды пішы заяву ў вячэрнюю школу. Вось табе ручка, вось папера. Ды глядзі, каб памылак не было!

— А ў той школе партфель і буквар дадуць? — пацікавіўся барадач.

— Абавязкова. І яшчэ форму ўпрыдачу, — уступіў я ў размову.

— А піва ў школьным буфеце прадаюць?

— А як жа. Выдатнікам вучобы — па талонах, — цвёрда запэўніў я.

— Ладна, угаварылі...

Забіраючы ў Лахціна заяву, Томка кіўнула:

— Кліч наступнага!

...ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ я настолькі асмялеў, што нават узяў ініцыятыву ў свае рукі. Вадзіцелі, якія правініліся, пакорна згаджаліся напісаць, што хочаш, абы толькі іх выпусцілі на лінію. Да першага верасня ў маім «дыпламаце» ляжала больш як дваццаць заяў.

— Таварышы! — урачыста абвясціла дырэктрыса на педсавеце. — Па набору наш новы калега Анатоль Міхайлавіч Зайцаў заткнуў усіх за пояс. Вось з каго трэба браць прыклад, вось у каго не грэх павучыцца!

Вопытныя настаўнікі хто з зайздрасцю, а хто і з недаверам паглядзелі на мяне. А я, густа пачырванеўшы, падумаў: гэта ж добра, што мне сустрэлася аднакласніца...

Валянціна ФІЛІПОВІЧ.

Паштовае аддзяленне «Гарчычніка»

А ты выпісаў «Чырвонку»?

Мне за кожную пяцёрку
Пятачок давала мама,
Я ссыпаў іх у скарбонку
(як і татавы таксама)
Сёння ўскрылі мы скарбонку
І рашылі разам з братам
Падпісацца на «Чырвонку» —
Хай чытаюць мама з татам!!

Рыгорка КАВАЛЁЎ,
выдатнік.

г. Гомель

Ліра сатырыка

Не свая справа

За розум ўзяцца
Спрабаваў,
Ды кінуў
Гэтую забаву —
Бо ён выразна
Адчуваў:
Не за сваю
ўзяўся справу.

Пагарда

Няўдачнік Клім
На сябра Лёшу
З пагардай
Зверху ўніз глядзеў:
Ён усяго
Сеў у галёшу,
А той —
У лужыне сядзеў.

Сенька і шап...

Вучыла Сеньку
Цётка Гапка:
— Усё прымерай ты
Памаленьку.
Хай будзе
Не па Сеньку шапка,
Каб толькі
Не па шапцы — Сеньку.

Міхась МІРАНОВ...

Дыялогі

На ўроку геаграфіі

— Пятрусь, ты хоць сёння, нарэшце, вывучыў дамашняе заданне?—пытае настаўніца ў вучня.

— Ага, Марыя Пятроўна.

— Тады скажы, дзе знаходзіцца Днепр?

— У вышэйшай лізе, — не задумваючыся, адказаў Пятрусь.

Настаўнік і вучаніц...

— Ты чаго гэта рагочаш? — адна пр... шчыца пытае ў другой.

— Яшчэ б, свайго настаўніка матэм... амаль на два рублі аблічыла.

Вось дык перанёс!

— Вы мяне не перанеслі б цераз руча... пытае дзяўчына ў незнаёмага мужчыны...

— Не, даражэнькая. Я ў свой час вось... перанёс адну, дык яна і па гэты дзень у... на карку сядзіць.

Уладзімір ШКАБ...

Жартоўны аловак

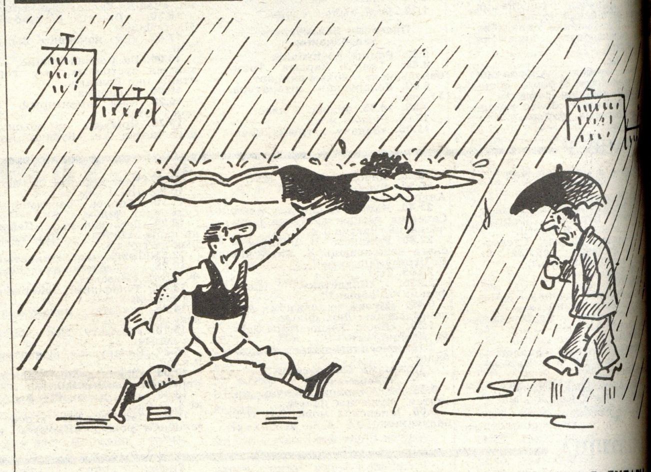

Малюнак Я. БУЛАВЫ

Аб'ява

Калі вы ўжо зрасходавалі віна-гарэлачныя талоны на верасень і ў вас засталіся 10 руб. 44 кап., вы можаце атаварыць іх у бліжэйшым паштовым аддзяленні, выпісаўшы на 1991 год наш сатырычна-гумарыстычны выпуск «Гарчычнік», а заадно і штотыднёвік «Чырвоная змена», які, у адрозненне ад віна-гарэлачных вырабаў, вы будзеце атрымліваць кожны тыдзень.

Адміністрацыя «Гарчычніка».

У вольную хвіліну

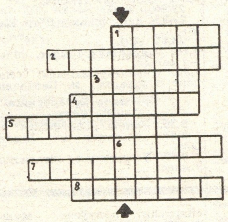

Калі ў клеткі па гарыз... вы правільна ўпішаце пр... шчы самых актыўных аў... «Гарчычніка», то ў выдзел... вертыкальным слупку змо... прачытаць назву праводз... цяпер важнейшай кампані...

Дзяжурныя рэдактары В. ШЧЭЦІНА, Н. РОШЧЫНА.

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА
ОРГАН ЦК АКСМ БЕЛАРУСІ

Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

АДРАС рэдакцыі: 220041, г. Мінск, Ленінскі праспект, 77.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 32-13-54, аддзел пісьмаў і сацыяльных праблем — 32-50-01.

«КРАСНАЯ СМЕНА». На белорусском языке. Орган Центрального Комитета ЛКСМ Белоруссии.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі, г. Мінск. Індэкс 63906.

Рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Валерый ВАРАНЕЦКІ, Аляксандр ГУРА, Аляксандр ДАБРЫЯН (адказны сакратар), Анатоль ЗЭКАЎ (намеснік рэдактара), Валерый ІВАНОЎ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Галіна ПШОНІК, Надзея РОШЧЫНА, Уладзімір РУБЧЭНЯ, Алег СЛУКА, Маргарыта СТАРЫХ, Вольга ШАЎКО.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адка... насць за падбор і дакладнасць прыведзеных факта... цытат, эканамічных даных, асабістых імён, геагра... фічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама ... тое, што ў матэрыялах не змешчана даных, якія ... падлягаюць адкрытай публікацыі. Рэдакцыя мож... друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, ... раздзяляючы пункту гледжання аўтара.

Рэдакцыя газеты «Чырвоная змена» прымае зака... зы на змяшчэнне аб'яў, рэкламы. Даведкі па тэлефо... не 32-65-46.

Зак. № 175—176.

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12